

జనరాజకీయం కోసం...

₹ 10/-

లోక్ సత్తా టైమ్స్

నంబరు - 2 సంచిక - 22

పక్షపత్రిక

నవంబరు 16-30, 2011

సాగు వ్యయం ఎక్కువ
మద్దతు ధర తక్కువ

టీపి దక్కని చెరుకు రైతు

శుభాకాంక్షలతో

పోషాణి ఇన్స్టన్ ప్రడింగ్ కంపెనీ

గుంటూరు

జన రాజకీయం కోసం...

లోక్ సత్తా టైమ్స్

పక్షపత్రిక నవంబరు 16-30, 2011

సంపుటి - 2 సంఖ్య - 22

లోపలి పేజీల్లో...

రాష్ట్రంలో రాజకీయం..... 5

ఎరువుల సబ్సిడీలకు బదులు రైతులకే నగదు... 6

రాష్ట్రంలో సెజ్లు గరిష్టం ఎగుమతులు కనిష్టం.. 7

మీడియా స్వేచ్ఛ - లక్ష్యాలు - సవాళ్లు..... 8

చెరుకు టన్నుకు మూడు వేలుగా ప్రకటించాలి... 11

తుపాకులతో పారిశ్రామికీకరణ..... 17

అడుగుజాడ గురజాడది..... 21

సమాజ (అనాధ) బాలల విజ్ఞప్తి..... 26

అసర్ ఏడేళ్ళ ప్రస్థానం - ఒక పరిశీలన..... 28

జిల్లాలలో పార్టీ కార్యక్రమాలు..... 32

సంపాదకవర్గం

డా॥ జయప్రకాష్ నారాయణ్

ప్రధాన సంపాదకులు

డి.వి.వి.యస్. వర్మ

సంపాదకులు

సంపాదక వర్గం

జి. రాజారెడ్డి

బండారు రామ్మోహన్ రావు

కొంగర గంగాధరరావు

కె.వి. కుటుంబరావు

సి.హెచ్.ఎస్. మాధవరావు

ఐక్ & కవర్ డిజైన్ : సునీత అలిఖ్లి

డి.టి.పి : జ్యోతి తాటి

ఫోన్లు : ఎన్. సంజీవ్ కుమార్

మాయా జూదం

సంపాదకీయం

ఉత్తరప్రదేశ్ నాలుగు ముక్కలుగా

విభజించడానికి తన సంసిద్ధతను మాయావతి ప్రకటించారు. దీనికి అసెంబ్లీ

తీర్మానాన్ని కూడా ఆమోదించేస్తామని ఆమె పేర్కొన్నారు. దీనిప్రకారం ఉత్తరప్రదేశ్ లో కొత్తగా పూర్వాంచల్ ప్రదేశ్, హరిత ప్రదేశ్, బుందేల్ ఖండ్ రాష్ట్రాలు ఏర్పడతాయి. వివిధ ప్రాంతాలకు ప్రత్యేక రాష్ట్రాలు కావాలన్న నినాదం పెరగడానికి ఆయా రాష్ట్రాలను పాలించిన పార్టీలదే ప్రధాన బాధ్యతగా కనిపిస్తున్నది. అందులో మాయావతి పాత్ర కూడా తక్కువ కాదు. అందుచేత బాధ్యత వహించాల్సిన వాళ్లే బాధ్యతారాహిత్యంగా వ్యవహరించడాన్ని మాయావతి ప్రకటన స్పష్టం చేస్తున్నది.

మాయావతి తిరిగి ఉత్తరప్రదేశ్ లో గెలవాలని, దేశ ప్రధాని కావాలని కోరుకోవడంలో తప్పులేదు. అందుకు ఆమె ఎంచుకున్న మార్గం మాత్రం సమర్థనీయం కాదు. రాష్ట్రాలు కావాలన్న ఆకాంక్షలను రాజకీయం పట్టించుకోవాలి. వాటికి సంతృప్తికరమైన పరిష్కారాలను అన్వేషించాలి. కాని దేశంలో 17-20 ప్రాంతాలలో వ్యక్తం అవుతున్న ప్రత్యేక రాష్ట్ర ఆకాంక్షలను తన స్వప్రయోజన రాజకీయ ప్రయోజనాలకు మెట్లుగా వాడుకోవడం గర్హనీయం. ఇది ఎన్నికల మాయాజూదం తప్ప మరొకటి కాదు.

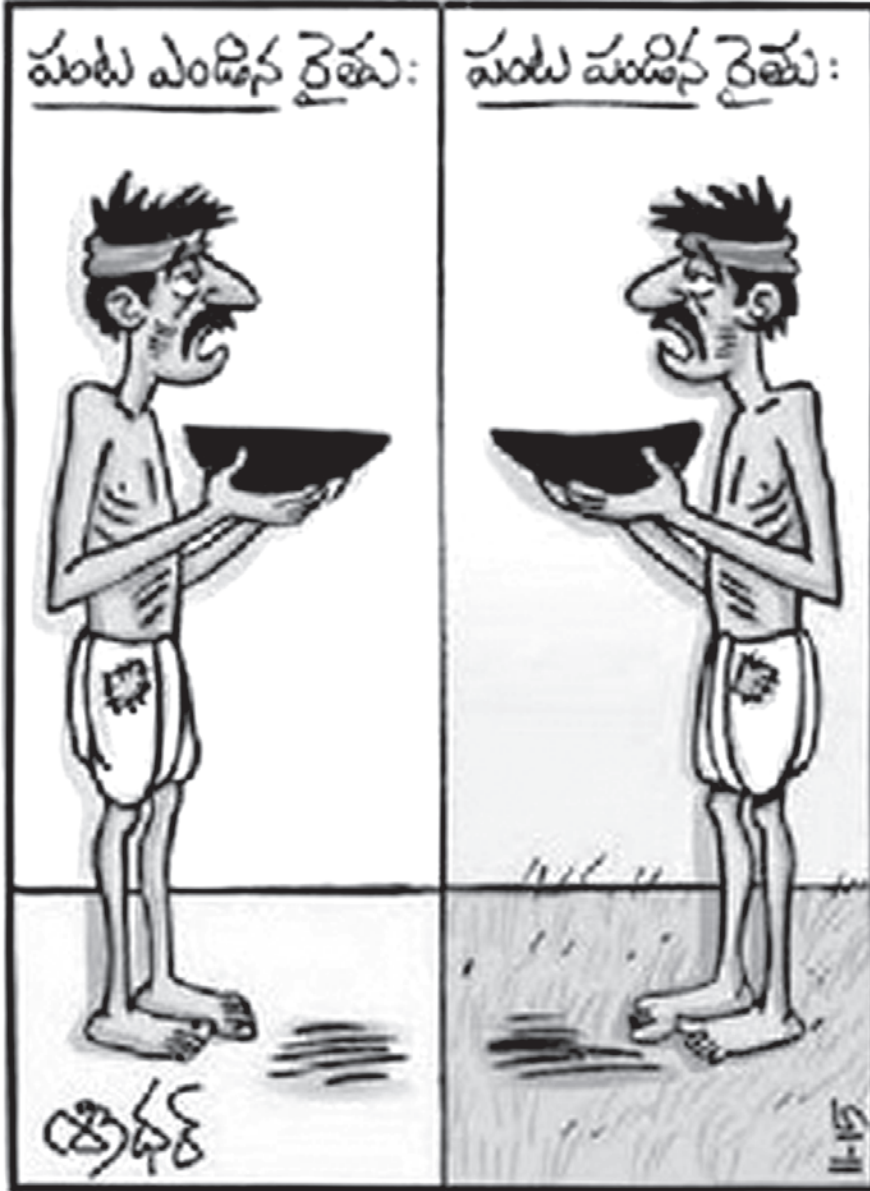
చిన్న రాష్ట్రాలే మేలు అన్న దానిని సిద్ధాంతంగా నెత్తికెత్తుకున్న బి.జె.పి. అగ్రనేత అద్వానీ కూడా మాయావతి ప్రకటనపై స్పందిస్తూ రాష్ట్రాల ఏర్పాటు ఆషామాషీ కాకూడదని దానికి విస్తృత చర్చలు అవసరం అని స్వరం మార్చవలసి వచ్చింది.

కాని మన ప్రతికలు, టి.వి. చర్చలు మాయావతి వ్యూహరచనను కీర్తిస్తూ సాగిస్తున్న చర్చ వాటి ప్రాస్పెక్టివిటీకి మరోసారి అద్దం పట్టింది. ఈ చర్చలలో అందరూ ఒక విషయాన్ని ఆమోదిస్తున్నారు.

రాజోయే అసెంబ్లీ ఎన్నికల్లో గెలుపుకోసం మాయావతి పన్నిన వ్యూహంగా, భావి ప్రధాని కావడానికి ద్వారాలు తెరిచే ఎత్తుగడగా ప్రకటిస్తూనే ఇంతటి అమోఘశాతుర్యాన్ని ప్రదర్శించడాన్ని శ్లాఘిస్తున్నారు. తన రాజకీయ స్వప్రయోజనాలకి ఒక రాష్ట్రాన్ని దేశాన్ని బలి పశువుని చేస్తుందన్న ధ్యాస వారికి కలగకపోవడం ఈ చర్చల డొల్లతనాన్ని వెల్లడిస్తున్నది.

రాష్ట్రాలు కావాలన్న ఆకాంక్ష దేశంలో అనేక ప్రాంతాలలో రకరకాల కారణాలుగా వ్యక్తం అవుతున్నది. వాటిని ఆ ప్రాంతం, ఆ రాష్ట్రం, దేశప్రయోజనాల దృష్ట్యా తగిన పరిష్కారాలను అన్వేషించాలి. అంతేకాని పార్టీల స్వప్రయోజనాలకి వాటిని సాధనాలు చేసుకోవడం రాజకీయ స్వార్థమే తప్ప రాజనీతిజ్ఞత కాదు. మనదేశం విలక్షణమైంది. బహుభాషలు, మతాలు, కులాలు, ప్రాంతాలతో కూడినది. వీటిని సమన్వయం చేసేది ఉత్తమ రాజకీయం అవుతుంది. నేతల స్వీయప్రయోజనానికి రాజకీయానికి వినియోగించుకోవడం రాజకీయ దివాళాకోరుతనం అవుతుంది. ♦

ఈనాడు సౌజన్యంతో...

లోక్ సత్తా టైమ్స్

రచనలు పంపండి

'లోక్ సత్తా టైమ్స్' పత్రికలో ప్రచురణ కోసం వ్యాసాలు, గేయాలు, కార్టూన్లు, ఉత్తరాలు ఈ కింది చిరునామాకు పంపండి.

ఎడిటర్, లోక్ సత్తా టైమ్స్,
ఇం.నం. 5-10-180/ఎ&ఎ1,
బ్యాండ్ లేన్, హిల్ ఫోర్ట్ రోడ్,
హైదరాబాద్ - 500 004,
ఫోన్: 040-2323 1818
accountsdept@loksatta.org
loksattatimeslp@gmail.com

చందా వివరాలు

జన రాజకీయ వాణి 'లోక్ సత్తా టైమ్స్' పత్రిక చందాదారులుగా చేరండి... చేర్చించండి. సంప్రదించవలసిన ఫోన్ నం: 040-2323 1818. సెల్: 80085 07934

విడి ప్రతి : రు. 10 ,
ఏడాది చందా : రు. 200
మూడేళ్ళ చందా : రు. 500

చందా రుసుమును "లోక్ సత్తా టైమ్స్" ఎకౌంట్ నం: 62007167836 ఎస్.బి.హెచ్., పంజాగుట్ట బ్రాంచ్, హైదరాబాద్ పేరిట ఆన్ లైన్ క్రెడిట్ చేసి వివరాలను ఇ-మెయిల్ చెయ్యవచ్చు.

లోక్ సత్తా ప్రకటన రేట్లు

బ్లాక్ & వైట్, మల్టీకలర్

సగం పేజీ	₹ 2,500	
పూర్తి పేజీ	₹ 5,000	₹ 10,000
సెంటర్ స్పాడ్	₹ 10,000	₹ 20,000
బ్యాక్ పేజీ	-	₹ 20,000
ఫ్రంట్ ఇన్ సైడ్	-	₹ 15,000
బ్యాక్ ఇన్ సైడ్	-	₹ 15,000

- ప్రకటన రుసుము Loksatta Times పేరిట హైదరాబాద్ లో చెల్లుబాటు అయ్యే విధంగా చెక్/డిడి రూపంలో పంపగలరు.

రైతుల సమస్యలపై అసెంబ్లీలో అవిశ్వాసానికి మద్దతు

రాష్ట్ర రాజకీయాలు

డా॥ జయప్రకాష్ నారాయణ్

దేశంలో హద్దుల్లనే అవినీతిని అరికట్టాలంటే అవినీతిపరులను జైల్లో పెట్టడంతోపాటు వారి ఆస్తులను చేయాలని లోక్ సత్తా పార్టీ అధ్యక్షుడు జయప్రకాష్ నారాయణ డిమాండ్ చేశారు. రైతులు, చేనేత కార్మికుల సమస్యలపై ప్రభుత్వం స్పందించకపోవడం దారుణమని అవేదన వ్యక్తంచేశారు. అసెంబ్లీలో ప్రధాన ప్రతిపక్షం టీడీపీ అధినేత చంద్ర బాబు అవిశ్వాసం పెడితే సంపూర్ణ మద్దతు ఇస్తామని చెప్పారు. అవిశ్వాసమనేది ప్రభుత్వాన్ని పడగొట్టేందుకే కాదని, విధానాలను ఎండగట్టేందుకూ వేదికగా ఉంటుందని తెలిపారు.

సిటిజన్ చార్టర్ కు చట్టబద్ధతతోనే ప్రజలకు న్యాయం

లభిస్తుందన్నారు. నిర్దేశిత వ్యవధిలో సర్టిఫికేట్లు ఇవ్వకపోతే రోజుకు రూ॥50 చొప్పున ఉద్యోగుల నుంచి వసూలు చేయాలని ముఖ్యమంత్రికి ఇదివరకే సూచించామన్నారు.

ప్రజారోగ్యం విషయంలో ప్రభుత్వానికి సిగ్గులేదని తీవ్రవ్యాఖ్య చేశారు. ఆరోగ్యశ్రీ కింద బెడ్ కు రూ॥800 ఐసీయూలో రూ॥4 వేలు వంతున కార్పొరేట్ ఆస్తులకు చెలిస్తున్నట్లు చెప్పారు. కానీ, ప్రభుత్వాస్తుత్తుల్లో భోజనం సహా రూ॥20. రూ॥40 మాత్రమే ఇస్తుండటం ఇందుకు నిదర్శనమన్నారు. హైదరాబాద్ లోనే రోజుకు సగటున 100 వరకు డెంగ్యూ కేసులు నమోదవుతున్నాయని అన్నారు.

హైకోర్టు ఆదేశాన్ని చంద్రబాబు గౌరవించాలి: లోక్ సత్తా

తెలుగుదేశం పార్టీ అధ్యక్షుడు, మాజీ ముఖ్యమంత్రి చంద్రబాబు నాయుడు ఆస్తులపై సీబీఐ, ఎన్ ఫోర్స్ మెంట్ డైరెక్టరేట్ ప్రాథమిక విచారణ జరిపి నివేదిక ఇవ్వాలని ఆంధ్రప్రదేశ్ హైకోర్టు ఆదేశించటాన్ని లోక్ సత్తా పార్టీ స్వాగతించింది.

అక్రమ ఆస్తులు కలిగివున్నట్టు 2007లో అప్పటి ముఖ్యమంత్రి వైఎస్ రాజశేఖర రెడ్డి, ప్రతిపక్ష నేత చంద్రబాబు నాయుడు పరస్పరం నిర్దిష్ట ఆరోపణలు చేసుకున్నప్పటి నుంచి వారిరువరి ఆస్తుల మీద ప్రత్యేక కోర్టులో విచారణ జరిపించాలని లోక్ సత్తా డిమాండ్ చేస్తూ వచ్చింది. తాజాగా వైఎస్ కుమారుడు, ఎంపీ వైఎస్ జగన్ తోపాటు చంద్రబాబు ఆస్తుల మీద కూడా సీబీఐ విచారణ జరపాలని అక్టోబర్, 2011లో ఒంగోలులో జరిగిన వార్షికోత్సవం లోనే స్పష్టం చేసింది. రాష్ట్ర రాజకీయాలలో అవినీతి ధన రాజకీయాలకు అడ్డుకట్ట వేయటానికి ఈ విచారణలు దోహదం చేస్తాయి. తాను ఎటువంటి అక్రమాలకు పాల్పడలేదని ప్రకటిస్తున్న చంద్రబాబు సీబీఐ, ఈడీ విచారణకు సహకరించాలి. తన నిర్దోషిత్వాన్ని నిరూపించుకోవటానికి ఆయనకిదో మంచి అవకాశం.

రాష్ట్రంలో లోకాయుక్తను బలోపేతం చేయాలి

మరోవైపు, రాష్ట్రంలో ప్రధాన సాంప్రదాయ రాజకీయపార్టీలన్నీ ఎప్పటినుంచో పెద్దఎత్తున అవినీతి ఆరోపణల్ని ఎదుర్కొంటున్నా కోర్టుల జోక్యంతో తప్ప విచారణలు

జరగటంలేదని, అవినీతిలో కూరుకుపోయిన రాజకీయంపై పోరాటంలో వ్యక్తులు ముఖ్యంకాదని, అవినీతి అంతానికి వ్యవస్థీకృత ఏర్పాట్లు ఉండాలి. “అవినీతి వ్యతిరేక పోరాటంలో స్వతంత్ర ప్రతిపత్తిగల, నిష్పాక్షికమైన నేరపరిశోధన కీలకం. సీబీఐ, ఎసీబీలు నిజమైన స్వయంప్రతిపత్తిని కలిగి ప్రభావశీలంగా పనిచేస్తుంటే కోర్టులు జోక్యం చేసుకోవాల్సిన అవసరం లేదు”.

రాష్ట్రంలో ఏసీబీకి స్వయంప్రతిపత్తినివ్వటంతోపాటు లోకాయుక్తను బలోపేతం అవినీతికి పాల్పడ్డవారు ఎంత పెద్దవ్యక్తులైనా, ప్రజాప్రతినిధులైనా అయినా వారి ఆస్తుల్ని జప్తుచేసి జైళ్లకు పంపించేందుకు లోక్ సత్తా పార్టీ అధ్యక్షుడు, కూకట్ పల్లి ఎమ్మెల్యే డా॥ జయప్రకాష్ నారాయణ్ 2009లో బలమైన అవినీతి నిరోధక చట్ట సవరణ బిల్లును రూపొందించి అసెంబ్లీ స్పీకర్ తోపాటు అన్ని పార్టీల నేతలకూ ఇచ్చినా స్పందన కరువైంది. తాజాగా లోక్ పాల్ చట్టంలో భాగంగా రాష్ట్రాలలో బలమైన లోకాయుక్త, స్థానిక ప్రభుత్వాలలో ఆంబుడ్స్ మన్ ఉండేలా లోక్ సత్తా గట్టి కృషి చేస్తోంది. డబ్బు చుట్టూ తిరిగే రాజకీయాలను ప్రక్షాళన చేసి ప్రజల చుట్టూ తిరిగే నూతన జన రాజకీయ వ్యవస్థను సాధించుకునేందుకు తగిన సంస్కరణల కోసం అన్నివర్గాలూ కలిసికట్టుగా కృషి చేయాల్సిన సమయమిదని లోక్ సత్తా ఒక ప్రకటనలో విజ్ఞప్తి చేశారు. ♦

ఎరువుల సబ్సిడీలకు బదులు రైతులకే నగదు...!

నందన్ నీలేకని సిఫార్సుపై కేంద్రం కసరత్తు

ఎరువుల రాయితీని నేరుగా రైతులకు నగదు రూపంలో బదిలీ చేసేందుకే కేంద్ర ప్రభుత్వం కసరత్తు ప్రారంభించింది. నగదు బదిలీ ప్రక్రియను మొత్తం మూడు దశల్లో చేపట్టాలని నందన్ నీలేకని కమిటీ మధ్యంతర నివేదికలో కేంద్రానికి సిఫార్సు చేసింది. ఈ నివేదికను గత జూన్ లో ఇవ్వగా ఇందులోని సిఫార్సులకు అనుగుణంగా కేంద్రం ఎరువుల మంత్రిత్వశాఖ కసరత్తు మొదలుపెట్టింది. వచ్చే ఆర్థిక సంవత్సరం నుంచి రెండు దశల్ని అమలు చేసేందుకు సన్నాహాలు చేస్తోంది. ఈ ఏడాది రైతుల అవసరాలకు తొలుత బడ్జెట్ లో కేటాయించిన ఎరువుల రాయితీ కేటాయింపులు రూ. 49,997 కోట్లు. కానీ ఇటీవల అంతర్జాతీయ మార్కెట్ లో ధరలు పెరగడంతో సవరించిన బడ్జెట్ లో రాయితీకి నిధుల కేటాయింపు రూ. 54,976 కోట్లను దాటిపోయింది. ఇందులో రాష్ట్రవాటా రూ. 11 వేల కోట్ల దాకా ఉంది. ఎరువులతో పాటు కిరోసిన్, ఇతర రేషన్ సరుకుల సబ్సిడీని నగదు రూపంలో బదిలీ చేయాలని ప్రభుత్వం భావిస్తోంది. నిలేకనీ కమిటీ చేసిన సూచనల ప్రకారం....

★ ఎరువుల రాయితీని రైతులకు నేరుగా ఇవ్వాలంటే తొలుత గ్రామాల్లో చిల్లర విక్రయదారులను గుర్తించాలి. దీనిని తొలిదశ కార్యక్రమంగా చేపట్టాలి. ఇందులో భాగంగా ప్రతి ఎరువుల డీలర్ దుకాణం లైసెన్స్, వ్యాట్, పాస్ నెంబర్లతో పాటు బ్యాంకు ఖాతాలను ఆన్ లైన్ లో కనిపించేలా నెట్ వర్క్ ఏర్పాటు చేయాలి. వీరితో ప్రభుత్వం జరిపే లావాదేవీలన్నీ

ఆన్ లైన్ ద్వారా సాగేలా పారదర్శక వ్యవస్థను ఏర్పాటు చేయాలి. ఈ పనులన్నీ మొదటి దశ కింద పూర్తి చెయ్యాలి.

- ★ ఇప్పటికే జిల్లాలకు ఎరువుల పంపిణీని ఆన్ లైన్ లో నమోదు చేస్తున్నందున కొత్త వ్యవస్థను రూపొందించడం కష్టం కాదు.
- ★ దేశం మొత్తం మీద 2.30 లక్షల మంది ఎరువుల డీలర్లుండగా రాష్ట్రంలో 18 వేల మంది ఉన్నారు.
- ★ రెండోదశలో డీలర్లకు నేరుగా రాయితీని నగదు రూపంలో బదిలీ చేయాలి. ఈపనులు వచ్చే ఆర్థిక సంవత్సరం నుంచి అమలు చేయాలి.
- ★ కంపెనీల నుంచి డీలర్లకు ఎరువులు అందగానే.. ఎంత చేరాయో ఆన్ లైన్ లో నమోదు చేయాలి. వారు వాటిని రైతులకు చేర్చగానే రాయితీని ఆన్ లైన్ ద్వారా కేంద్రం వారి బ్యాంకు ఖాతాల్లోకి పంపుతుంది.
- ★ ఈ రెండో దశ అమలు తీరే మొత్తం సంస్కరణలకు మూలాధారమని నీలేకని కమిటీ పేర్కొంది. పంపిణీలో లోసుగులను గుర్తించిన తరువాత అంటే మూడోదశలో రైతులకు నగదు బదిలీకి చర్యలు తీసుకోవాలి.
- ★ ఎరువుల రాయితీని నగదు రూపంలో నేరుగా భూమి యజమాని బ్యాంకు ఖాతాలోకి వేయాలన్నది కేంద్రం లక్ష్యంగా కనిపిస్తోంది. అదే జరిగితే పంటల్ని కౌలుకు ఇవ్వడం కష్టమని అధికార వర్గాలు చెబుతున్నాయి.

ప్రభుత్వ నిర్ణయాలు

పేదలవాడల అభివృద్ధికి కేంద్రం ఆదర్శ చట్టం

మురికివాడల్లో నివసించే వారికి ఆస్తి హక్కును కల్పించే ఆదర్శ చట్టానికి కేంద్రం రూపకల్పన చేసింది. అన్ని రాష్ట్రాలు దాన్ని అనుసరించి చట్టాలు చేయాల్సి ఉంటుంది. ఆదర్శ చట్టాన్ని కేంద్ర పట్టణ పేదరిక నిర్మూలన శాఖ మంత్రి కుమారి షెల్లా ఆవిష్కరించారు. అందులో ముఖ్యాంశాలు...

★ సొంత జాగా లేకుండా 2009 జూన్ 4కు ముందు నుంచీ పట్టణ మురికివాడలో నివసిస్తున్న వారికి ప్రభుత్వం అందుబాటు ధరలో గృహ వసతి కల్పించాలి.

- ★ ఆస్తిని కుటుంబంలోని పెద్ద మహిళ పేరున గానీ, భర్త, భార్యల పేరిట ఉమ్మడిగా కానీ రిజిస్టర్ చేస్తారు.
- ★ కేటాయించిన కొత్త నివాసం అందుబాటులోకి వచ్చేవరకు మురికివాడల్లో అన్ని మౌలిక సదుపాయాలు కల్పిస్తారు.
- ★ ఆస్తిని అమ్మడం కుదరదు కానీ గృహ రుణం కోసం బ్యాంకుకు తాకట్టు పెట్టుకోవచ్చు.
- ★ అమ్మదలచుకుంటే ప్రభుత్వానికే అమ్మాలి.

రాష్ట్రంలో సెజ్లు గరిష్టం ఎగుమతులు కనిష్టం

దేశంలోనే అత్యధిక సంఖ్యలో

ఆంధ్రప్రదేశ్కు ప్రత్యేక ఆర్థిక మండళ్ల (సెజ్లు)ను మంజూరు చేయగా, వాటిలో నడుస్తున్నవి కొన్నేనని కేంద్ర ప్రభుత్వం వెల్లడించింది. సెజ్ల సంఖ్య పరంగా ఏపీ అగ్రస్థానంలో ఉన్నా.. ఎగుమతుల్లో మాత్రం ఆరో స్థానంలో ఉందని పేర్కొంది. దేశవ్యాప్తంగా సెజ్ల తీరుతెన్నులపై రూపొందించిన నివేదికలో ఈ వివరాలను తెలిపింది. గుజరాత్, కర్ణాటక, కేరళ తదితర రాష్ట్రాలు తక్కువ సెజ్లతో ఎక్కువ ఎగుమతులు

జరుపుతుండగా, మన రాష్ట్రంలో పరిస్థితి అందుకు భిన్నంగా ఉంది. సెజ్ల చట్టం అమల్లోకి వచ్చి ఆరేళ్లయిన సందర్భంగా వాటి ప్రగతిని సమీక్షించి, విధానంలో తగిన మార్పులు తేవాలని కేంద్రం ఇటీవల నిర్ణయించింది. ఈ దిశగా కార్యాచరణ ప్రణాళిక రూపొందించేందుకు సిద్ధమవుతోంది. ఇందులో భాగంగా ప్రస్తుతం వున్న సెజ్లపై అధ్యయనం జరిపి, వాటిలో ఎన్ని పనిచేస్తున్నాయి, పెట్టుబడుల తీరు, ఉపాధి కల్పన ఎలా ఉంది అన్న అంశాలపై నివేదికను రూపొందించింది. మన రాష్ట్రంలో సెజ్ల ప్రగతికి సంబంధించి నివేదికలో కీలక అంశాలున్నాయి.

★ అక్టోబరు మాసాంతం వరకు దేశవ్యాప్తంగా 583 ప్రత్యేక ఆర్థిక మండళ్లకు కేంద్రం సూత్రప్రాయ ఆమోదం తెలిపింది. ఈ జాబితాలో 109 సెజ్లు రాష్ట్రానివే. రాష్ట్రంలో ఐదేళ్లలో ఈ సెజ్లు మంజూరు కాగా, ఇప్పటివరకు కార్యకలాపాలు నిర్వహిస్తున్నవి 36 మాత్రమే.

★ సెజ్ల ద్వారా 2010-11 ఆర్థిక సంవత్సరంలో దేశవ్యాప్తంగా రూ.3,15,867 కోట్ల ఎగుమతులు జరిగాయి. బయోటెక్, ఐటీ, ఎలక్ట్రానిక్ అభరణాలు, జౌళి, ఫార్యా, ప్లాస్టిక్, తోలు హస్తకళల ఉత్పత్తులు వీటిలో ఉన్నాయి. మొత్తం

వివిధ రాష్ట్రాల్లోని సెజ్ల నుంచి ఎగుమతుల తీరు

రాష్ట్రం	కార్యకలాపాలున్న సెజ్లు	1010-11లో ఎగుమతులు (రూ.కోట్లలో)
1. గుజరాత్	13	1,46,877
2. కర్ణాటక	20	46,717
3. తమిళనాడు	28	43,704
4. మహారాష్ట్ర	18	19,480
5. కేరళ	7	18,750
6. ఆంధ్రప్రదేశ్	36	13,359

ఎగుమతుల్లో మన రాష్ట్రం నుంచి రూ.13,359 కోట్ల ఎగుమతులు ఉన్నాయి. 36 సెజ్ల ద్వారా ఇవి జరిగాయి. మరోవైపు 13 సెజ్లతోనే గుజరాత్ రూ.1,46,877 కోట్ల ఎగుమతులు సాధించి అగ్రస్థానంలో నిలిచింది. ఈ విషయంలో కేరళ కంటే కూడా ఆంధ్రప్రదేశ్ వెనకబడి ఉంది. కేరళ కేవలం ఏడు సెజ్లతో రూ.18 వేల కోట్లకు పైగా ఎగుమతులను సాధించింది. ◆

మీడియా స్వేచ్ఛ - లక్ష్యాలు - సవాళ్లు

పత్రిక అనేది చరిత్రకు చిత్తుప్రతి అని ఇప్పటికీ మనదేశంలో చాలామంది నమ్ముతారు. కొత్తగా పాఠకులుగా మారుతున్నవారితో సహా! నేను అక్షరాస్యడినయ్యాను అని చాటుకోవటానికి పత్రిక చదవటాన్నే ఓ ప్రామాణిక మార్గంగా మనవాళ్లు అనుసరిస్తుంటారు. అచ్చులో వస్తే అదెంతో విలువైనదనే భావన మనలో తరతరాలుగా ముద్రితమైపోతోంది. దానికి తార్కిక కారణం కూడా ఉంది. స్వాతంత్ర్యపోరాట సమయంలో ప్రజల్ని చేరుకోవటానికి, సమీకరించటానికి గాంధీజీ పత్రికల్ని గణనీయంగా ఉపయోగించుకున్నారు. ప్రజలకు, నాయకులకు మధ్య ఆనాటి పత్రికలు గట్టి వారధిగా పనిచేశాయి. దేశం గణతంత్రం అయ్యాక మన ప్రజాస్వామ్యాన్ని పరిపుష్టం చేయటంలో అవి చాలా కీలక పాత్ర పోషించాయి. రాజ్యాంగం మనకు అందిస్తున్న భావప్రకటనా స్వేచ్ఛలో భాగంగా మన పత్రికలు చాలావరకూ స్వతంత్ర ప్రతిపత్తితో వ్యవహరించ గలుగుతున్నాయి. చాలాపెద్ద దేశాలతో పోలిస్తే మనం ఈ విషయంలో గర్వించదగ్గ స్థితిలో ఉన్నాం. వ్యవస్థకు మూడు మూలస్తంభాలైన శాసన, కార్యనిర్వాహక, న్యాయ శాఖలు గత 60 ఏళ్లలో ఆశించిన స్థాయిలో ప్రజల ఆకాంక్షలను నెరవేర్చ లేకపోయామనేది చేదు వాస్తవం. శాసనసభలు జవాబుదారీతనం లేకుండా చౌకబారు ఆరోపణలకు, కొట్లాటలకు వేదికలుగా మారాయి. అక్కడ పరస్పర నిందలకే తప్ప, వాస్తవ విధాననిర్ణయాలకు కేటాయించే సమయం బహుస్వల్పం. ఎన్నికల్లో డబ్బు, ఇతర ప్రలోభాలను పంచి గెలిచిన ప్రజాప్రతినిధులకు అంతకు కొన్నిరెట్లు సంపాదించుకోవటం మీదే తప్ప ప్రజల సమస్యల మీద దృష్టి లేదు. అనధికార డబ్బుబలం, అవినీతి, వారసత్వ విధానంతో విషవలయంలా మారిన రాజకీయాలు ప్రజల్ని పట్టిపీడిస్తున్నాయి. కార్యనిర్వాహక వ్యవస్థ ప్రైవేటు ఎస్టేటుగా మారింది. అధికారిక దోపిడీ

అనవాయితీగా మారింది. కొద్దిమంది నిజాయతీపరులు ఉన్నా మనుగడ కష్టమైపోతోంది. కొత్తవారు ప్రవేశించాలంటే భయపడాల్సిన పరిస్థితి ఏర్పడింది. పరిష్కారాలు ఇవ్వాల్సిన న్యాయవ్యవస్థ నిస్తేజమై, సమస్యలో భాగంగా మారింది. కేసుల పరిష్కారం విపరీత ఆలస్యం కావటంతో చట్టబద్ధత పట్ల అపనమ్మకం పెరుగుతూ అరాచకత్వానికి దారితీస్తోంది. కోట్ల సంఖ్యలో కేసులు మన కోర్టుల్లో పెండింగ్ లో ఉన్నాయి. న్యాయవ్యవస్థ వైఫల్యం వల్ల ప్రైవేటు సెటిల్ మెంట్లు ఎక్కువై గూండాలవ్యవస్థ బలోపేతమైంది. తిరిగి వీరు రాజకీయాల్లో కూడా చురుకైన పాత్ర పోషిస్తూ వ్యవస్థను

దారణంగా తయారుచేశారు... ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో పత్రికలు చాలా బాధ్యతాయుతంగా, ప్రశంసనీయంగా పనిచేశాయి. ప్రజలపక్షాన నిలుస్తూ, పాలకపక్షాన్ని ప్రశ్నిస్తూ, రాజకీయాల్ని విశ్లేషిస్తూ, పరిష్కారాలను తెలియచెప్తూ మన ప్రజాస్వామ్యం సవాళ్లను ఎదుర్కొన్న పరిపుష్టమయ్యేందుకు సహాయపడ్డాయి. 1977 ఎమర్జెన్సీ సమయంలో, ఆ తర్వాతా మన పత్రికల వీరోచిత కృషి అంతర్జాతీయ విమర్శకుల ప్రశంసల్ని సైతం పొందింది. ఎలక్ట్రానిక్ మీడియా పూర్తిగా ప్రభుత్వ ఆధిపత్యంలో ఉన్న సమయంలో కూడా మన పత్రికలు ప్రభుత్వాన్ని సమర్థవంతంగా ప్రశ్నిస్తూ అదిలించగలిగాయి. నిరక్షరాస్యులు చాలా

పెద్ద సంఖ్యలో ఉన్నప్పటికీ భారత్ లో పత్రికల సంఖ్య పెరుగుతోందే తప్ప తగ్గటం లేదు. 1990 తర్వాత లైసెన్స్ రాజ్యం పోవటం, సమాచారవిప్లవం రావటంతో ఎలక్ట్రానిక్ మీడియాలో కూడా ప్రభుత్వ గుర్తింపుతో పాటు పారదర్శకతకు మరింత ఆస్కారం ఏర్పడింది. మీడియాలో ఉపగ్రహ సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని నియంత్రించటం ప్రభుత్వ పరిధికి మించిన పనిగా మారింది. మీడియా పాత్ర మీడియా చేతిలోనే ఉండే వాతావరణం ఏర్పడింది... మరి ఈ పరిస్థితిని మన మీడియా సద్వినియోగం చేసుకోగలుగుతోందా?... తనకున్న అవకాశాల్ని, గౌరవాన్ని మీడియా ఎంతవరకూ సద్వినియోగం చేస్తోందో చెప్పాలి వచ్చినప్పుడు కొన్ని వాస్తవాల్ని ప్రస్తావించాలి. ఇది నాణేనికి రెండో వైపు.

పవిత్ర వ్యాసంగంగా ఉండాలన్న రాజకీయాలు అధికార క్రీడగా మారితే, వాటికి మరింత రంగులద్ది ఉద్విగ్నభరిత కథనాలుగా మార్చి నిరంతరాయంగా అందిస్తూ మీడియాలో మితిమీరిన ప్రచారం చేస్తున్నారు. అధికారపక్షం వార్తల్ని లోపలి పేజీల్లో చిన్నస్థాయిలో, ప్రతిపక్షాలు, సామాజిక ప్రయోజనం గలవార్తల్ని మొదటిపేజీల్లో ప్రముఖంగా వేస్తేనే ప్రజాస్వామ్యం పటిష్టమవుతుందని బాబాసాహెబ్ అంబేద్కర్ తరచూ చెబుతుండేవారు. అరవై ఏళ్లక్రితం ఆయన చెప్పింది ఈరోజుకీ ఓ నీతిసూత్రంగానే ఉంది తప్ప ఆచరణగా మారలేదు. కొంతమంది అంకితభావం, అవగాహన, సామాజికస్పృహ ఉన్న జర్నలిస్టులు మాత్రమే వృత్తికి న్యాయం చేస్తున్నారు. చాలాసందర్భాల్లో అధ్యయనం, విశ్లేషణ లేకుండా కథనాలు వచ్చేస్తున్నాయి. సున్నితమైన సామాజిక అంశాలలో తమకు నచ్చినట్టు వ్యాఖ్యానాలు చేసేస్తున్నారు. కులం, మతం, భాష, ప్రాంతం కళ్లద్దాల నుంచి వ్యాఖ్యానాలు చేస్తున్నారు. దీనివల్ల కలానికున్న నైతిక పదును తగ్గిపోతోంది. మీడియాకు మౌలికంగా ఉండాలన్న సామాజికస్పృహ, చైతన్యం మనవద్ద తగినస్థాయిలో లేదని చెప్పటానికి విచారించాల్సివస్తోంది. ఉదాహరణకు, అమెరికా అధ్యక్షుడిగా ఎన్నికవటానికి డెమోక్రాటిక్ పార్టీ అభ్యర్థి బరాక్ ఒబామా చేసిన ప్రచారం, ఆయన చెప్పిన అంశాలు 2008లో ప్రపంచవ్యాప్తంగా చర్చనీయాంశమయ్యాయి. గెలుపు కోసం ఒబామా చేసిన అవాస్తవిక, మభ్యపెట్టే వాగ్దానాలను పక్కన పెడితే... రాజకీయ సంస్కృతిలో మార్పు, మార్పుకోసం ఓటుహక్కు మార్గమని తెలియచెప్పటం, యువతను

రాజకీయాల్లో భాగస్వాములను చేయటం, ప్రజా సంక్షేమానికి సంబంధించిన అంశాల్లో అన్ని రాజకీయపార్టీలూ కలిసికట్టుగా వ్యవహరించటం, నాణ్యమైన విద్య, ఆరోగ్యం ప్రధాన ఎజెండా కావటం, ఎంత ప్రతికూల పరిస్థితుల్లోనైనా ఇవ్వకీగత విమర్శలకు దిగకుండా సానుకూల ప్రచారం మాత్రమే చేయటం, పోలింగ్ తిజెంటులుగా కిరాయి వ్యక్తులను కాకుండా ప్రజల నుంచే వలంటీర్లను సమీకరించటం, నల్లధనాన్నికాకుండా సామాన్యపౌరుల నుంచి చిన్నమొత్తాలలో విరాళాలు సేకరించటం వంటి అంశాలతో ఒబామా ఈరోజు అందరి దృష్టిని ఆకట్టుకున్నారు... కానీ ఒబామా ఎవరో ప్రపంచానికి, ఆఖరికి అమెరికాకు కూడా తెలియని రోజుల నుంచే లోక్ సత్తా ఉద్యమం, పార్టీ ఈ విషయాల్ని ఇక్కడ ప్రతినిత్యం చెప్తూ వస్తోంది. కొన్నేళ్ల నుంచి చెప్తున్నాం. కానీ అమెరికా సమాజం చైతన్యవంతమైంది కాబట్టి అక్కడి ప్రజలు ఆ అంశాల విలువను గుర్తించి వెంటనే స్వీకరించారు. ప్రపంచమంతా తెలియచేప్పేందుకు ప్రయత్నిస్తున్నారు. వివక్ష లేకుండా అందరికీ ప్రయోజనం చేకూర్చే లోక్ సత్తా ఎజెండా, రాజకీయ సంస్కృతి ఎంతో విలువైనవైనప్పటికీ దాన్ని వెంటనే గుర్తించి అందుకునే స్థితిలో మన సమాజం ఇంకా లేదు. దాన్ని ప్రజల్లోకి తీసుకెళ్లి వారిని చైతన్యపరచాల్సిన బాధ్యత మీడియాది. అది మనవాళ్లు చేయాల్సిన స్థాయిలో చేయలేదు. మీడియా సరైన దిశలో, స్థాయిలో వ్యవహరిస్తే మన ప్రజల్లో కూడా రాజకీయ చైతన్యం గణనీయంగా పెరిగిఉండేదనటంలో సందేహం లేదు.

అయితే ఎన్ని లోపాలున్నా మీడియాలేని ప్రజాస్వామ్యాన్ని ఊహించలేం. ప్రతి మార్పులో మీడియా పాత్ర కీలకం. అందుకే లోక్ సత్తా పార్టీ కృషిలో పౌరసమాజంతోపాటు మీడియాను ఎప్పుడూ భాగస్వామిగా పేర్కొంటాను. మీడియా అంటే, ప్రజాస్వామ్య సౌధ మూలస్తంభాల్లో ఒకటికాబట్టి దాన్ని నిరంతరం పరిరక్షించుకోవాలి. కాపాడుకుంటూనే లోపాల్ని దిద్దుకోవాలి. అందుకే, మీడియాలో ఒక్కోసారి నా మీద వచ్చిన వార్తలకు మనస్థాపం కలిగినా చిరునవ్వుతోనే స్పందిస్తాను. వారసత్వ రాజకీయాలకు వ్యతిరేకంగా లోక్ సత్తా పార్టీ ఖైరతాబాద్, తెర్లాం ఉప ఎన్నికలలో పోటీ చేయాలని నిర్ణయించినప్పుడు, అది మన రాజకీయాల్లో విప్లవాత్మక మార్పునకు నాంది అయినప్పటికీ ఓ ప్రముఖ పత్రికలో నన్ను తిట్టటానికి ఏకంగా ఎడిటోరియల్ రాశారు. నా తరుపున వివరణ ఇచ్చినా ప్రచురించలేదు. అయినా

నొచ్చుకోకుండా మా విధానంతో ప్రజల్లోకి వెళ్లి మెప్పు పొందగలిగాం. అలాగే కొంతకాలం క్రితం ఆంధ్రజ్యోతి కార్యాలయం మీద హింసాత్మక దాడి జరిగినప్పుడు తక్షణం వెళ్లి పరామర్శించాను. ఆ పత్రిక సంపాదకుణ్ణి ఎస్సీ, ఎస్టీ అత్యాచారాల నిరోధక చట్టం కింద అరెస్టు చేసినప్పుడు, సీబీసీఐడీ విచారణ చేస్తామని హోంమంత్రి చేసిన ప్రకటనను చాలా తీవ్రంగా ఖండించాను. దానికి నా మీద కొందరు అనాలోచిత, వ్యక్తిగత ఆరోపణలు కూడా చేశారు. అయినా సంయమనం కోల్పోకుండా నిబద్ధతతోనే స్పందించాం. వివక్షలేని సమాజాన్ని నిర్మించాలంటే అనవసర ఆవేశాలు కూడదని, అందరినీ కలుపుకుని రాజ్యాంగబద్ధంగా పోరాడటమే మార్గమని స్పష్టంగా తెలియచెప్పాం. ఇక్కడ తమ సంకుచిత ప్రయోజనాల కోసం అసలు విషయాన్ని పక్కదోవ పట్టించే ప్రయత్నం జరిగింది. ఆంధ్రజ్యోతిలో వచ్చిన వివాదాస్పద కథనాన్ని సమర్థించటమో, విమర్శించటమో ఇక్కడ విషయం కాదు. అసలు ఆ ఉద్దేశం లోకసత్తా పార్టీకి లేదు. ఆ విమర్శలకు ప్రతిస్పందనగా హింసాత్మక దాడి చేయటాన్నే నేను ఖండించింది. అందుకే నేను, సిబ్బందికి నైతికస్థాయిని ఇచ్చే ప్రయత్నం చేశాను. ఈ దాడి ఏ పత్రిక మీద జరిగినా, నా ప్రతిస్పందన అలాగే ఉండిఉండేది. మీడియా వ్యవస్థను పరిరక్షించటం, భౌతికదాడులను నిర్వృంధ్యంగా

ఖండించటం ప్రజాస్వామ్య మనుగడకు చాలా ముఖ్యం. ఈ విషయంలో లోకసత్తా ఎప్పుడూ ముందుంటుంది. పౌరులందరిలో ఈ చైతన్యం తెచ్చేందుకు నిరంతరం కృషి చేస్తుంది.

మన మీడియా ఇంతవరకూ చేసిన కృషి గణనీయమైనది. కానీ చేయాల్సింది ఇంకా చాలా ఉంది. చేయగలిగినదానికి, చేయాల్సిన దానికి మధ్య అంతరాన్ని బాగా తగ్గించుకోవాలి. భ్రష్టుపట్టిపోయిన రాజకీయాల్ని మార్చేందుకూ, విద్య, ఆరోగ్యం వంటి అంశాలను చర్చనీయాంశం చేసేందుకూ, సామాజిక ప్రయోజనం ఉన్న అంశాలను అవగాహనతో పెద్దఎత్తున ప్రోత్సహించేందుకూ గట్టి కృషి చేయాలి. విశాలదృక్పథాన్ని పెంపొందించుకోవాలి. హింసకు పాల్పడ్డవారిని హీరోలుగా చూపించే ధోరణిని మార్చుకోవాలి. బంద్లు, రాస్తారోకోల వంటి రాజ్యాంగవిరుద్ధ కార్యక్రమాలతో ప్రజల్ని ఇబ్బంది పెట్టే సందర్భాలకు కవరేజీ ఇవ్వకూడదు. ప్రజల్ని సార్వభౌములుగా నిలిపేందుకు సృజనాత్మకంగా కృషి చేయాలి. ప్రతి ఉదయం ఉత్తేజంతో పత్రికకోసం ఎదురుచూసేలా, ఉత్సాహంతో ఛానల్ను ట్యూన్ చేసేలా ప్రజల మనసుల్లోకి వెళ్లాలి... అందుకు పూర్తి ఆశావహ అవకాశాలున్నాయని చెప్పటానికి చాలా సంతోషిస్తున్నాను. ♦

డాక్టర్ ఆలూరి విజయలక్ష్మికి సావిత్రీబాయి పూలే అవార్డు

కాకినాడ సిటి : ప్రముఖ గౌరవకాలజిస్టు లోకసత్తా పార్టీ జిల్లా అధ్యక్షురాలు డాక్టర్ ఆలూరి విజయలక్ష్మి భారతి తొలి ఉపాధ్యాయిని, దీనజన సేవా వైతాళికురాలు సావిత్రీ బాయి పూలే, దుర్గాబాయి దేశ్ముఖ్ వారసత్వ సెక్యూలర్ అవార్డుకు ఎంపికయ్యారు. కవి రాజు త్రిపురనేని సాహిత్య వేదిక సంస్థ ఈ అవార్డును ప్రకటించింది. సంస్థ 12వ వార్షికోత్సవం సందర్భంగా నిర్వహించే కార్యక్రమంలో ఆలూరి విజయలక్ష్మి పురస్కారాన్ని స్వీకరించారు. లోకసత్తా పార్టీ నాయకులు రచయితలు చైతన్య వనితా మండలి. రోటరీ క్లబ్ కాకినాడ గోల్డెన్ జూబ్లీ సభ్యులు అభినందించారు.

మహిళా సాధికారతకు విశేష కృషి చేస్తున్న ప్రముఖ రచయిత్రి, లోకసత్తా పార్టీ నేత డా॥ ఆలూరి విజయలక్ష్మికి ఈ అవార్డు రావడం అందరికీ గర్వకారణంగా లోకసత్తా పార్టీ అభినందించింది.

లోకసత్తా అభినందన

సమాజ సేవా కార్యక్రమాలలో క్రియాశీల పాత్ర పోషిస్తూ

ప్రభుత్వ విధానాలే చెరుకు రైతులకు శాపం

చెరుకు టన్నుకు మూడు వేలుగా ప్రకటించాలి

పంచదార పరిశ్రమపై ఆంక్షలు తొలగించాలి - డి.వి.వి.యస్. వర్మ
వినియోగదారులకు రక్షణ ఏర్పాటు చేయాలి

చెరుకు రైతుల పట్ల, చెరుకు సాగుపట్ల కేంద్రం రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు దూరదృష్టిలేని విధానాలను అనుసరిస్తున్నాయి. చెరుకు పంట ప్రపంచంలో అత్యంత ప్రాధాన్యతను సంతరించుకున్నది. అది ఇప్పుడు కేవలం ఆహార వినియోగవస్తువు మాత్రమే కాదు గొప్ప ఇంధన వనరు అయింది. పెట్రోలు, డీజిల్ ధరలు ఆకాశాన్ని అంటుతున్న తరుణంలో ప్రపంచంలో అన్ని దేశాల దృష్టి బయోప్రూయల్ మీద పడింది. బ్రెజిల్ దేశం చెరుకుపంటకు అగ్రగామిగా వుంది. అక్కడ చెరుకును ఇథనాల్ ఉత్పత్తికి వినియోగిస్తున్నారు. ఆ దేశంలో 40 శాతం కార్లు స్వచ్ఛమైన ఇథనాల్ తోనే నడుస్తున్నాయి. మిగిలిన వాహనాలు 24 శాతం ఇథనాల్ కలయికతో నడుస్తున్నాయి. బ్రెజిల్ ఏటా 400 కోట్లగాలన్న ఇథనాల్ ను వినియోగించు కుంటున్నది.

చెరుకు పంటలో రెండవస్థానంలో భారత్ వున్నది. చెరుకు పంటను గణనీయంగా పెంచుకోడానికి అవకాశం వుంది. కాని

ప్రభుత్వ విధానాలు చెరుకు పంటకు చెరుపు తెచ్చేవిగా వున్నాయి. చెరుకు పంటను ఎంతగా ప్రోత్సహిస్తే దేశ భవిష్యత్ అంత ఉజ్వలంగా వుండే అవకాశాలున్నాయి. వ్యవసాయరంగం లాభసాటి కావడానికి ఇదొక దారి అవుతుంది. పెట్రోలు, డీజిల్ ధరలను అదుపు చెయ్యడానికి మార్గం దొరుకుతుంది.

ప్రభుత్వం ఈ దిశగా ఆలోచించడం లేదు. దాని చర్యలు చెరుకురైతుల సాగును ప్రోత్సహించకపోగా పంటమార్పిడి దిశగా నడిపిస్తున్నది.

కేంద్రప్రభుత్వం పంట మద్దతు ధరల నిర్ణయం రైతుల పాలిట శాపం అయింది. ఈ సంవత్సరం టన్ను చెరుకు మద్దతు ధర 1400 గా ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది.

రైతులు కనీసం 2500 రూపాయలు వుండాలని కోరుతున్నారు. ఉత్తరప్రదేశ్ లో ఎన్నికల దృష్టితో మాయావతి ప్రభుత్వం రాష్ట్ర మద్దతు ధరని 2500 చేసినా అక్కడ రైతులు సంతృప్తి చెందడం లేదు. పంజాబు, మహారాష్ట్ర, కర్నాటక,

తమిళనాడు ప్రభుత్వాలు ఎంతో కొంత అదనపు మద్దతు ధరని రాష్ట్ర సూచిత ధరగా ప్రకటిస్తున్నాయి. కాని మనరాష్ట్ర ప్రభుత్వం మాత్రం ఎలాంటి అదనపు సూచిత ధరని ప్రకటించడం లేదు.

రాష్ట్రంలో ఒకపక్క ధాన్యం రైతులు పంట విరామాన్ని ప్రకటించి తమ అసంతృప్తిని తీవ్రరూపంలో ప్రకటించారు. ఇప్పుడు చెరుకు రైతులు పంటమార్పిడి వైపు ప్రయాణం సాగిస్తున్నారు.

రాబోయే ఇంధన అవసరాల దృష్టా ప్రభుత్వం ఇప్పటికేనా కళ్లు తెరిచి చెరుకు సాగును కాపాడుకోడానికి కాకుండా ఆ సాగును విస్తృత పర్చడానికి రైతులు చెరుకు పంట పట్ల అసక్తిని పెంచుకోడానికి తగిన విధానాలను తక్షణం ప్రకటించాలి. తన బయోప్యూయల్ విధానాన్ని సవరించుకోవాలి.

1. ఏ పంటనైనా రైతులు లాభం కోసం పండిస్తారు, కాని దండగ కోసం కాదు. ముందుగా రైతులు చెరుకు సాగును విస్తారంగా చేపట్టడానికి కేంద్రప్రభుత్వం మద్దతు ధరని ముందుగానే టన్నుకి 3000 ప్రకటించారు. ఈ రేటుకు విధిగా కొనేలా చట్టబద్ధమైన చర్యలు తీసుకోవాలి. చెరుకు ఏడాదికి రెండు పంటల సాగు కాదు. అలాగే ఒకసారి వేస్తే మూడునాలుగేళ్లకి గాని మార్చడానికి అనువైంది కాదు. అందుచేత చెరుకు ధర నికరంగా, నిలకడగా వుంటుందన్న భరోసా ప్రభుత్వం కల్పించాలి.

2. పంచదార పరిశ్రమను సరళీకరించాలి. దీనికి ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకోవాలి. ఒకసారి ప్రభుత్వం చెరుకు ధరను నిర్ణయించిన తర్వాత పరిశ్రమల మీద ఆంక్షలను తొలగించాలి.

ప్రజాపంపిణీకి తక్కువ ధరకు తీసుకునే విధానానికి బదులు బహిరంగ మార్కెట్లో కొనుగోలు చేసి చౌకదుకాణాలకు ప్రభుత్వం సరఫరా చెయ్యాలి.

పంచదార ఎగుమతులకు స్వేచ్ఛనివ్వాలి.

ఇథనాల్ ఉత్పత్తిని ప్రోత్సహించడానికి చర్యలు తీసుకోవాలి. పెట్రోలులో 10 శాతం కలుపుకు అవకాశం కల్పించాలి. దేశంలో ఇథనాల్ వినియోగానికి తగిన సాంకేతిక ఏర్పాట్లు జరిగే వరకు అదనపు ఇథనాల్ ఎగుమతులకు అనుమతించాలి. రైతులు లాభసాటిగా వుండేలా ఇథనాల్ ఉత్పత్తి అనుకూలంగా ప్రభుత్వ చర్యలు వుండాలి.

3. వినియోగదారులకు ప్రత్యేకించి ప్రజాపంపిణీ పరిధిలో వారికి తక్కువ ధరలకు విక్రయించడానికి ప్రభుత్వం బహిరంగ

మార్కెట్లో చెక్కర కొనుగోలు చేసి అందించడం ప్రపంచమార్కెట్లకు అనుగుణంగా దేశంలో ధరలు వుండేలా దిగుమతులు చెయ్యడంవంటి చర్యల ద్వారా ధరల స్థిరీకరణ చర్యలు తీసుకోవాలి.

ఇంధనం చుట్టూ ప్రపంచ తిరుగుతున్న కాలంలో, దేశంలో ఇంధన వనరుల ధరలు మండుతున్న కాలంలో ఎంతో అవకాశం వున్న చెరుకు సాగుపట్ల ప్రభుత్వం ఉదాశీన వైఖరి క్షంతవ్యం కాదు.

వివిధ రాష్ట్రాలలో పంచదార, బెల్లం ఉత్పత్తులు (మిలియన్ టన్నులలో)		
రాష్ట్రాలు	పంచదార 2011-12	బెల్లం 2010-11
ఉత్తరప్రదేశ్	7.7	5.610
మహారాష్ట్ర	8.4	0.551
తమిళనాడు	2.2	1.804
ఆంధ్రప్రదేశ్	1.1	0.444
కర్ణాటక	3.3	0.328
గుజరాత్	1.1	0.199
హర్యానా	0.4	0.384
పంజాబ్	0.3	0.068
ఇతరములు	0.0	.....
భారతదేశం	26.4	9.645

దేశంలో పంచదార నిల్వలు

All Units in Million Tons	2009-10	2010-11	2011-12
ప్రారంభ నిల్వలు	3.7	4.7	3.88
ఉత్పత్తి	18.9	24.7	26.4
దిగుమతులు	4.8	0.0	0.0
మొత్తం ఉత్పత్తి	27.4	29.38	30.28
దేశీయ వినియోగం	22.5	23.0	23.6
ఎగుమతులు	0.2	2.5	2.0
మొత్తం వినియోగం	22.7	25.5	25.6
ముగింపునిల్వలు	4.7	3.88	4.68
నెలసరి వినియోగం	1.9	1.92	1.97
రాబోవు నెలలకు నిల్వలు	2.5	2.02	2.38
నిల్వలు / వినియోగం నిష్పత్తి	0.20	0.17	0.20

చెరుకు ఉప ఉత్పత్తులు

Molasses and Ethanol Production (2010-11)		
రాష్ట్రాలు	Molasses Production (In Lakh Tonnes)	Ethanol Production (In Lakh liters)
ఉత్తరప్రదేశ్	29.13	643.57
మహారాష్ట్ర	36.24	800.54
తమిళనాడు	7.10	156.75
ఆంధ్రప్రదేశ్	4.71	104.07
కర్ణాటక	15.08	333.23
గుజరాత్	5.60	123.67
హర్యానా	1.04	22.90
పంజాబ్	1.56	34.35
భారతదేశం	100.46	2219.07

చెరుకు సాగు వ్యయం ఎక్కువ మద్దతు ధర తక్కువ

- డా॥ పి. భాస్కరరావు

చెరుకు ఉత్పత్తి వ్యయం విపరీతంగా పెరిగిందని రైతులు వ్యక్తం చేస్తున్నారు. చెరుకు సాగు హెచ్చు శ్రమ ఆధారితం కావడం ఎరువుల ధరలు పెరగడం, ట్రాన్స్‌పోర్టు ధరలు పెరగడంతో పెట్టుబడులు ఊహించిన దానికంటే చాలా పెరిగాయని అంటున్నారు. కాని ప్రభుత్వం మాత్రం చెరుకు మద్దతు ధరని నామమాత్రంగా పెంచింది. 2010-11లో క్వింటాల్‌కి 139.2 రూపాయలుగా వున్న మద్దతు ధరని 2011-12 సంవత్సరంలో 145.00 రూపాయలు చేసింది.

చెరుకు సాగు ఖర్చు పెరుగుదల ఒక రాష్ట్రానికి మరొక రాష్ట్రానికి సంబంధం లేకుండా చాలా వ్యత్యాసాలతో వుంది.

వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల ఖర్చు - ధరల జాతీయ కమిషన్ రిపోర్టు ప్రకారం ఈ సంవత్సరకాలంలో వ్యవసాయ కూలీల వేతనాలు ఒరిస్సాలో 41.86 శాతం, ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో 27.67 శాతం, హర్యానాలో 21.31 శాతం పెరిగాయి.

మద్దతు ధరల నిర్ణాయక కమిషన్ అంచనాల ప్రకారం ఒక క్వింటాల్ చెరుకు ఉత్పత్తికి ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో 134.44 రూపాయలు కాగా హర్యానాలో 114.43, మహారాష్ట్రలో 96.23 రూపాయలుగా, తమిళనాడులో 95.89 రూపాయలుగా పేర్కొన్నారు. వీటిని జాతీయస్థాయిలో సరాసరి చేసి క్వింటాల్‌కు 90.12 రూపాయలుగా లెక్కలు కట్టారు.

అలాగే ట్రాన్స్‌పోర్టు ఖర్చు పెరిగిందని కమిషన్ భావించింది. అయినప్పటికీ మద్దతు ధరను కేవలం క్వింటాల్‌కు 140 రూపాయలుగా ప్రకటించడం కంటే హాస్యాస్పదం మరొకటి వుండదు.

కేంద్రం ప్రకటించిన మద్దతు ధరకి ఏ రైతూ అమ్మడం లేదు. పరిశ్రమలు అంతకు మించి కొంటున్నాయి. అయినా రైతులకు అది గిట్టుబాటు కావడం లేదు. అందుకే రాష్ట్రాలు వేరుగా “సూచిత ధర” పేరుతో అదనపు ధరని ప్రకటించాల్సి వస్తున్నది.

కేంద్రం ప్రకటించే మద్దతు ధర ఉపయోగం లేనిది అయింది. రాష్ట్రాలు ప్రకటించే “సూచిత” ధరలు రైతులకు లాభసాటి కాకపోయినా కంటితుడుపు చర్యలు అవుతున్నాయి. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లాంటి రాష్ట్రాలు చెరుకు రైతుల్ని మిల్లర్ల దయాదాక్షిణ్యాలకు వదిలిపెట్టాయి. “సూచిత” ధర కూడా ప్రకటించకుండా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రైతుల పట్ల అమానుషంగా వ్యవహరిస్తున్నది.

క్ర.సం	ఘన ఫ్యాక్టరీ పేరు	ఆడిన చెరుకు	ఉత్పత్తి అయిన పంచదార	లక్షవరీ శాతం
1	శ్రీ విజయరామ భీమసింగి	65250	58712	9.00
2	చోడవరం	375662	356709	9.50
3	అనకాపల్లి	18756	14100	7.52
4	ఏటికొప్పాక	100363	98416	9.81
5	తాండవ	50237	44808	8.92
6	కోవూరు	73919	49360	6.68
7	గాజులమాండ్యం	138169	110849	8.02
8	చిత్తూరు	108356	91154	8.41
	మొత్తం	930712	824108	8.85
9	NDSL శక్కర్‌సగర్	36460	29573	8.11
10	NDSL మెదక్	116106	110096	9.48
11	NDSL మెట్‌పల్లి	47507	41555	8.75
	మొత్తం	200073	181224	9.06
12	GMR షుగర్స్	164742	145280	8.82
13	NCS లచ్చయ్యపేట	150823	133623	8.86
14	నవభారత్ వెంచర్స్ లి.డీ.	259959	249637	9.60
15	శ్రీ సర్వారాయ షుగర్స్	218505	214135	9.80
16	ఆంధ్రా షుగర్స్-1	129400	116340	8.99
17	ఆంధ్రా షుగర్స్ - 2	134153	141037	10.51
18	ఆంధ్రా షుగర్స్-3	74867	71866	9.60
19	జైహూర్ షుగర్స్	593633	617127	10.40
20	డెల్టా షుగర్స్	138033	123450	8.94
21	KCP ఉయ్యూరు	489522	464936	9.50
22	KCP లక్ష్మీపురం	150759	129418	8.58
23	సరిత షుగర్స్	80435	59596	7.41
24	ఎంపీ షుగర్స్	107771	77279	7.17
25	సుద్ధాలగుంట	314041	269962	8.60
26	ప్రూడెన్షియల్ షుగర్స్	259220	217850	8.40
27	సాగర్ షుగర్స్	77506	66797	8.62
28	శ్రీ వాణి షుగర్స్	93948	86685	9.23
29	రాయలసీమ షుగర్స్	50288	40640	8.08
30	గణపతి షుగర్స్	342453	344891	10.07
31	శ్రీడియంట్ షుగర్స్ ZHB	310632	308013	9.92
32	గాయత్రి షుగర్స్	106777	109329	10.24
33	GSR, మాగి	73461	66504	9.05
34	కాకతీయ షుగర్స్	48574	44451	9.15
35	మధుకాన్ షుగర్స్	48997	36580	7.47
	మొత్తం	4418499	4135426	9.36
	గ్రాండ్ మొత్తం	5549284	5140758	9.26

(2009-10 సంవత్సరం సమాచారం)

సూచిత ధర ప్రకటించని ఘనత రాష్ట్ర ప్రభుత్వానిదే

ఉత్తరప్రదేశ్, పంజాబ్, మహారాష్ట్రలలో సూచిత ధరలు దేశంలో చెరుకు పండించే రాష్ట్రాలలోని ప్రభుత్వాన్ని రైతుల్ని ఆదుకోవడానికి స్పందిస్తున్నాయి. సూచిత ధరలను ప్రకటిస్తున్నాయి. కాని ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం మాత్రం నోరు విప్పడం లేదు. గత సంవత్సరం కూడా ఇదే తంతు సాగింది. రైతులు టన్ను 1800 నుండి 2100 వరకు అయినకాడికి అమ్ముకున్నారు. ఇప్పుడు కూడా ప్రభుత్వం బెల్లంకొట్టిన రాయిలా కళ్లప్పగించి చూస్తున్నది. మిల్లర్ల లాబీతో కుమ్మక్కయి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తమను బట్టి చేస్తుందని రైతులు బహిరంగంగా ఆరోపిస్తున్నారు. రాష్ట్ర మంత్రివర్గంలో పార్లమెంటు సభ్యులలో ఈ లాబీ తీవ్రస్థాయిలో పనిచేస్తుందని ఆరోపిస్తున్నారు. ప్రభుత్వం దీనిపై మిన్నకుండడంతో ఈ అనుమానాలు మరింత బలపడు తున్నాయి.

చెరుకు ఉత్పత్తి వ్యయం గరిష్టంగా వున్న రాష్ట్ర ఆంధ్రప్రదేశ్‌గా మద్దతు ధరల నిర్ణయక కమిషన్ తన నివేదికలో పేర్కొంది. అయినా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం స్పందించపోవడంతో రైతులు తీవ్ర ఆగ్రహాన్ని వ్యక్తం చేస్తున్నారు. పంట మార్పిడి తప్ప తమకు గత్యంతరం లేదని వాపోతున్నారు.

ఉత్తరప్రదేశ్ ప్రభుత్వ సూచిత ధర రూ.2500
ఉత్తరప్రదేశ్ ప్రభుత్వం నవంబరు 8న సూచిత ధరను ప్రకటించింది. గత సంవత్సరం 2050 రూ, 2100 రూ రూపాయలు వున్న (చెరుకు రకాలవారీ) 2011-12 సంవత్సరానికి 2400 రూపాయలు 2500 రూపాయలుగా మాయావతి ప్రభుత్వం ప్రకటించింది.

పంజాబ్ సూచిత ధర రూ. 2300
పంజాబ్ ముఖ్యమంత్రి ప్రకాష్ సింగ్ బాదల్ అన్ని రాష్ట్రాల కంటే ముందుగా జనవరిలోనే 2011-12 సంవత్సరానికి సూచిత ధరలను ప్రకటించారు. 2010-11 సంవత్సరానికి వివిధ రకాల చెరుకుకు టన్నుకి 2000, 1950, 1900 రూపాయలుగా వున్న సూచిత ధరను సవరిస్తూ 2011-12 సంవత్సరానికి 2300, 2250, 2200 రూపాయల సూచిత ధరను ప్రకటించారు.

మహారాష్ట్ర సూచిత ధర రూ.2050
మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం నవంబర్ 11న చెరుకు టన్ను సూచిత ధరను ప్రాంతాల వారీగా రూ. 2050, రూ. 1850, రూ. 1800 లుగా ప్రకటించింది. ఈ రాష్ట్రంలో చెరుకు ట్రాన్స్‌పోర్టు ఖర్చును ఫ్యాక్టరీలే భరిస్తున్నాయి.

ఆంధ్రప్రదేశ్ లో చెరుకు సాగు విస్తీర్ణం			
క్ర.సం	జిల్లా		
1	శ్రీకాకుళం	4,028	29,218
2	విజయనగరం	12,077	62,262
3	విశాఖపట్నం	40,038	1,86,773
4	తూర్పుగోదావరి	10,879	1,03,434
5	పశ్చిమగోదావరి	20,329	2,05,047
6	కృష్ణా	9,494	84,015
7	గుంటూరు	409	4,138
8	ప్రకాశం	144	1,068
9	నెల్లూరు	4,832	49,594
10	చిత్తూరు	27,193	2,28,848
11	కడప	140	1,232
12	అనంతపూర్	112	999
13	కర్నూలు	1,406	11,768
14	మహబూబ్ నగర్	130	1,146
15	రంగారెడ్డి	1,094	8,367
16	హైదరాబాద్	0	0
17	మెదక్	17,127	1,41,890
18	నిజామాబాద్	5,936	40,109
19	అదిలాబాద్	0	0
20	కరీంనగర్	1,194	12,374
21	వరంగల్	0	0
22	ఖమ్మం	1,150	11,453
23	నల్గొండ	122	1,073
	ఆంధ్రప్రదేశ్	1,57,834	11,84,808

ప్రపంచంలో పంచదార ఉత్పత్తి

2011-12 సంవత్సరంలో ప్రపంచంలో పంచదార ఉత్పత్తి 4 శాతం పెరుగుదలతో 173.1 మిలియన్ టన్నులు కానుంది. ప్రపంచ వ్యవసాయ, ఆహార సంస్థ అంచనా ప్రకారం

బాగా అభివృద్ధి చెందిన దేశాలలో 11.2 శాతం వృద్ధిరేటు వుండగా అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలు కేవలం 2 శాతం అభివృద్ధిని నమోదు చేసుకున్నాయి. ప్రపంచంలో పంచదార ధర అక్టోబరు 2011లో సగటున 25 రూపాయలుగా వుంది.

ప్రపంచవ్యాపితంగా తలసరి వినిమయం 23.8 కిలోలు కాగా అల్పదాయ దేశాలలో తలసరి సగటు 16.1కిలోలుగా వుంది. ప్రపంచంలో పంచదార ఉత్పత్తి చేసే దేశాలు

దేశాలు	2010-11	2009-10
బ్రెజిల్	36.68	31.74
థాయిలాండ్	9.25	6.55
ఆస్ట్రేలియా	3.29	4.16
ఇండియా	24.5	18.9
రష్యా	2.72	3.21
చైనా	10.45	10.73
మెక్సికో	4.98	4.63
ప్రపంచం	152.35	141.34

భారతదేశంలో చెరుకు సాగు

భారతదేశంలో చెరుకు పండించే రాష్ట్రాలలో ఉత్తరప్రదేశ్ మొదటిస్థానంలో వుంది. తర్వాత వరుసగా మహారాష్ట్ర, కర్ణాటక, ఆంధ్రప్రదేశ్, గుజరాత్ రాష్ట్రాలు వున్నాయి. హర్యానా, పంజాబ్ లో కూడా చెరుకు సాగు తగినంతగా వుంది.

2011-12 సంవత్సరంలో 54 లక్షల హెక్టార్లలో చెరుకు సాగు నమోదైంది. గత సంవత్సరం కంటే దేశం మొత్తం మీద 9.79 శాతం అదనపు సాగు కనిపిస్తున్నది. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో 2010-11లో 1లక్ష 92 వేల హెక్టార్లకు చెరుకు సాగు ఈ సంవత్సరం 2 లక్షల 13 వేల హెక్టార్లకు పెరిగింది. సాగు విస్తీర్ణం పెరుగుదలలో పంజాబు, హర్యానా, తమిళనాడులు హెచ్చు శాతాన్ని నమోదు చేశాయి.

చెరుకు సాగు విస్తీర్ణం

రాష్ట్రాలు	Area (000 hec)		%Change
	2010-11	2011-12	
ఉత్తరప్రదేశ్	2125	2294	7.96%
మహారాష్ట్ర	964	1079	11.90%
తమిళనాడు	336.2	421	25.26%
ఆంధ్రప్రదేశ్	192	213	10.93%
కర్ణాటక	421	433	2.92%
గుజరాత్	188	174	-7.49%
హర్యానా	85	107	26.31%
పంజాబ్	69	89	28.87%
ఇతరములు	574	629	9.50%
భారతదేశం	4955	5439	9.79%

దేశంలో చెరుకు ఉత్పత్తి

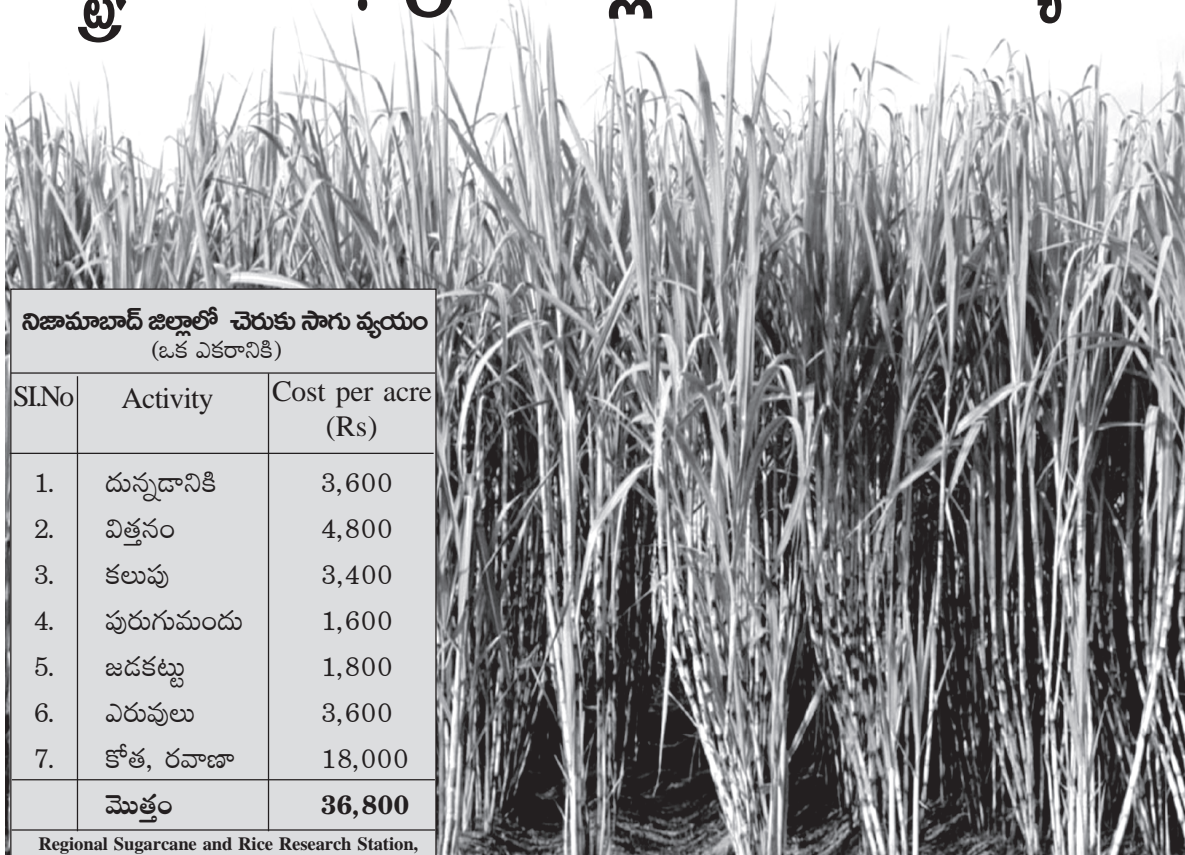
దేశంలో గత సంవత్సరం పండిన చెరుకు 340 మిలియన్ మెట్రిక్ టన్నులు కాగా ఈ సంవత్సరం 399 మిలియన్ టన్నులుగా అంచనా వేస్తున్నారు. అంటే 17 శాతం వృద్ధి శాతం నమోదు అయ్యే అవకాశం వుంది.

తమిళనాడు, హర్యానా, పంజాబ్ లో చెరుకు సాగు విస్తీర్ణం పెరిగింది. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో కొద్దిపాటి పెరుగుదల ఉండగా, గుజరాత్ లో సాగు విస్తీర్ణం తగ్గింది.

రాష్ట్రాలు	Cane Production (MMT)		
	2010-11	2011-12	%Change
ఉత్తరప్రదేశ్	122.0	134	9.7%
మహారాష్ట్ర	85.0	90	6%
తమిళనాడు	34.3	43	24.9%
ఆంధ్రప్రదేశ్	15.0	16	8.2%
కర్ణాటక	36.4	38	5.2%
గుజరాత్	14.2	14	-4.6%
హర్యానా	6.2	8	25.1%
పంజాబ్	4.1	5	30.8%
ఇతరములు	22.9	25	10.6%
భారతదేశం	340.5	399	17.2%

రాష్ట్రంలో వివిధ ప్రాంతాల్లో చెరుకు సాగు వ్యయం

నిజామాబాద్ జిల్లాలో చెరుకు సాగు వ్యయం
(ఒక ఎకరానికి)

Sl.No	Activity	Cost per acre (Rs)
1.	దున్నడానికి	3,600
2.	విత్తనం	4,800
3.	కలుపు	3,400
4.	పురుగుమందు	1,600
5.	జడకట్టు	1,800
6.	ఎరువులు	3,600
7.	కోత, రవాణా	18,000
	మొత్తం	36,800

Regional Sugarcane and Rice Research Station,
Rudrur Nizamabad Dist.

విశాఖ జిల్లాలో చెరుకు సాగు వ్యయం
హెక్టార్లలో

Sl.No	Operations	Irrigated		Rainfed
		Plant	Ratoon	Plant
	దున్నడానికి	5320	0	4200
1	బోదెలకు	1400	0	0
2	ఎత్తడానికి	21280	2660	21280
3	ఎరువులు	8372	5222	7560
4	అంతర దుక్కి	12320	5600	1680
5	నీటి తీరు	12600	9800	0
6	జడకట్టు	13440	6440	8120
7	సస్యరక్షణ	2800	2800	2800
8	కోత - రవాణా	27825	20160	19950
9	Cost A1	105357	52682	65590

(Regional Agricultural Research Station Anakapalle)

చిత్తూరు జిల్లాలో చెరుకు సాగు వ్యయం
ఎకరాలలో

Sl. No	Operations	Amount per Aere (Rs.)	రజూన్ పంటకి Aere (Rs.)
1.	దున్నడానికి	1200-00	.....
2.	విత్తనానికి	7200-00	.....
3.	విత్తడానికి	3000-00	.....
4.	ఎరువులు	5500-00	6000-00
5.	నీటికి	2000-00	2000-00
6.	కలుపుతీతకు	5000-00	5000-00
7.	అంతర్దుక్కికి	1000-00	2000-00
8.	జడకట్టు	2500-00	2500-00
9.	కోతకు-రవాణాకు	15000-00	12000-00
	మొత్తం	42400-00	29500-00

Cost of Cultivation of Sugarcane in ARS, Perumalapalli, Chittoor District (Plant Crop) 2010-11

తుపాకులతో పారిశ్రామికీకరణ రాష్ట్రానికి శ్రేయస్కరం కాదు

డా॥ జయప్రకాష్ నారాయణ : అధ్యక్షా, ఇది మామూలుగా ఈ సభలో అధికార పక్షానికి, ప్రతిపక్షాలకు మధ్య జరిగే వివాదంగా భావించకూడదు. దీని వెనకాల చాలా మౌలిక అంశాలు ఇమిడి వున్నాయి. ప్రభుత్వాన్ని చాలా నిండు మనసుతో కోరుతున్నాను దయచేసి లోతుగా పరిశీలించమని. ముఖ్యమంత్రి గారు కూడా ఇక్కడే వున్నారు. ఇది కేవలం ఒక వివాదంగానో, ఒక ప్రాజెక్టుకు సంబంధించింది గానో అనుకోకూడదు. 25 ఏళ్ల క్రితం నేను ఒక అధికారిగా 26వేల ఎకరాల భూమిని సేకరించాను విశాఖపట్నం స్టీలు ప్లాంటుకు. ఆ రోజు నామమాత్రంగా రైతుకి డబ్బు ఇచ్చాం, మెట్టభూమైతే వెకరానికి రూ॥1100లు, వల్లవైతే రూ॥2200లు ఇచ్చాం నేను గట్టిగా పోరాడి దాన్ని రూ॥10వేలు చేశాను. అదే చాలా గొప్ప అనుకున్నారు. రాత్రి పగలు పోరాడి 8వేల మందికి ఉద్యోగాలు ఇచ్చే ఏర్పాటు చేశాం. ఆనాడు అంతగా ప్రజలు సహకరించారు. మాకు ప్రాజెక్టు కావాలని ప్రాణాలు తీసుకున్నారు. విశాఖ ఉక్కు- ఆంధ్రులహక్కు అని రాష్ట్రంలో అన్ని ప్రాంతాల నుంచి ఉద్యమాలు చెలరేగి తుపాకుల బుల్లెట్లను ఎదుర్కొంటే... ఈ రోజు రాష్ట్రంలో ఎక్కడ ఏ ప్రాజెక్టు వచ్చినా, ఆ ప్రాజెక్టు రావడానికి వీలులేదని చెప్పి ప్రాణాలు పోగొట్టుకోవడానికి సిద్ధపడుతున్నారు. ఎక్కడ తప్పటడుగు వేశాం? లోతుగా వెళ్లకుండా ఎప్పటికెయ్యది ప్రస్తుతం.... అనుకుంటూ పోతే, మొన్న సోపేట.....చెబుతాను, నేనెవ్వరినీ నిందించడం కోసం మాట్లాడడం లేదు. దీని పరిష్కారం కోసం అడుగుతున్నాను. ఎందుకంటే

**డా॥ జయప్రకాష్ నారాయణ్
శాసనసభ ప్రసంగాలు**

పారిశ్రామికీకరణ లేకుండా రాష్ట్రం బాగుపడదని మనందరికీ తెలుసు, కానీ పారిశ్రామికీకరణ పేరుతో ప్రజలు తుపాకుల వరకూ వస్తే, మనుషులు శవాలై తేలితే అది రాష్ట్రానికి శ్రేయస్కరం కాదు. ప్రజలను మనం విశ్వాసం లోకి తీసుకుని, నమ్మకం కలిగించి, వారి జీవితాలు బాగుపడతాయనే విశ్వాసం కల్పించి, అటు పారిశ్రామికీకరణ, ఇటు నిర్వాసితుల భవిష్యత్తు, ఆ ప్రాంత ప్రజల భవిష్యత్తు రెండింటినీ సమన్వయం చేయడంలో ఈ పార్టీ ఆ పార్టీ అని అనడం లేదు, అధికార యంత్రాంగం నుంచి పార్టీలు, ప్రభుత్వాలు వరకు మనమందరమూ విఫల మయ్యాం. ఈ నేపథ్యంలో మంత్రిగారి ప్రకటన చాలా అసమగ్రంగా వుంది. ఒక పోలీసు అధికారి ఆ రెండు గంటల్లో జరిగిన సంఘటనపై వివరణ ఇచ్చినట్లుగా వుందే గానీ అసలెందుకని ప్రజల నుంచి ఇంత ప్రతిఘటన వచ్చిందనేదానికి సంబంధించి ఎక్కడా ఒక్క మాట కూడా లేదు. ఏ సమస్య లేకుండా అంతమంది ప్రజలు తిరగబడతారా? అక్కడే పెట్టాలా ఈ ప్రాజెక్టు, ఇది సరైన భూమేనా కాదా? ఉదాహరణకు సోపేటలో అది బీల భూమైతే కాదని దొంగ సర్టిఫికేట్ ఇచ్చారు. రెండోది - ఎంత భూమిని సేకరించారు? ఏ పరిహారాన్నిచ్చారు? మూడు - దీర్ఘకాల పునరావాసం కోసం ఏర్పాట్లు చేశారా? అన్నింటికీ మించి, ఇంతకు ముందు పెద్దలు చెప్పారు. ధర్మల్ పవర్ ప్లాంటు పొల్యూషన్ అంటేనే భయపడిపోతున్నారు. అసలు ఏ కారణంగా ప్రజల నుంచి అంత ప్రతిఘటన వచ్చింది? ఆ వివరాలు స్టేటుమెంటులో లేవు. మంత్రిగారి స్టేటుమెంటు చాలా

అసమగ్రంగా వుంది. ఆ వివరాలు కావాలని కోరుతున్నాను.

నాలుగోది - పార్టీలుగా మనం మనం కొట్టుకుంటున్నాం. శాంతి భద్రతలు ముఖ్యమంత్రిగారి బాధ్యత కాదే. రోజువారీగా జిల్లా కలెక్టర్ ఏమి చేస్తున్నారు? ఇంత పెద్ద తతంగం ఇన్నాళ్ల నుంచి జరుగుతుంటే, ఆరేడు నెలల నుంచి గందరగోళం జరుగుతుంటే, గతంలో ఇదే జిల్లాలో సోంపేటలో భయంకరమైన సంఘటన జరిగి మనుషులు ప్రాణాలు కోల్పోతే, ప్రజల్లో ఉద్దేశాలు చెలరేగుతుంటే ఏం చేస్తున్నారు జిల్లా కలెక్టర్? District collector is the eyes and ears of the Government కేవలం ఆర్డీఓ మొక్కబడిగా అక్కడే గొడవ జరుగుతుంటే సర్దుబాటు చేయడానికి ప్రయత్నం చేశాడనే మాట తప్ప, ఇంత పెద్ద ఉద్యమం జిల్లాలో చెలరేగుతుంటే, ఇది ప్రజలకు - పరిశ్రమలకు మధ్య యుద్ధంగా పరిణమిస్తే, ప్రజల పక్షాన ఉండవలసిన ప్రభుత్వం. రెండింటికీ సమన్వయం చేయవలసిన ప్రభుత్వం, దానికోసం ప్రభుత్వం దగ్గర పనిచేస్తున్న యంత్రాంగం ఏమి చేస్తున్నది? ఎంత దారుణమైన వైఫల్యం కనిపిస్తోందిక్కడ! స్టేట్ మెంటులో పోలీసుల ప్రస్తావన వచ్చింది. కంపెనీ వాళ్లు రాసిన లెటర్ ఏదో కలెక్టర్ పోలీసులకు పంపినట్లుగా ప్రస్తావన వచ్చింది. ఆ రోజు ఆర్డీఓ వెళ్లి బతిమాలాడారని ప్రకటనలో వస్తుంది గానీ ఏమి చేస్తోంది జిల్లా యంత్రాంగం? ఇదేనా జిల్లా యంత్రాంగం పనిచేయవలసిన తీరు? దాని మీద ఏమి చర్యలు తీసుకుంటున్నారు?

ఇదు - పోనీ ఆరు నెలలు మరచిపోయారు, అక్కడ జిల్లా కలెక్టర్/ దొరగారికి తీరిక లేదు. ఫిబ్రవరి 17న శాసనసభ

సమావేశాలు ప్రారంభమైన రోజున పెద్ద సంఘటన జరిగిందని ఆరోజు మనం టీవీలో చూశాం. కనీసం ఆపద్ధర్మంగానైనా, అప్పటి వరకు నిద్రపోతున్న ఆయన-17 నుంచి మళ్లీ 28 వరకు ఏం జరిగింది. పాలనా యంత్రాంగం నుంచి ఎలాంటి స్పందన వచ్చింది? అక్కడి ప్రజలను కూర్చోబెట్టి, అక్కడి మత్స్యకారులను కూర్చోబెట్టి, అక్కడి రైతులను, కౌలుదారులను కూర్చోబెట్టి ఏమిటి మీ సమస్య, ఏమి జరిగింది. దాని పరిష్కారానికి ఏమైనా చేశారా? ప్రభుత్వానికి ఏదైనా నివేదిక పంపించారా? ఇక్కడ శాంతి భద్రతల సమస్య వచ్చింది. లాఠీ ఛార్జ్ చేయవలసి వచ్చింది. కలెక్టర్ నుంచి నివేదిక వచ్చిందా? రాష్ట్రంలో శాంతిభద్రతలు చూడవలసిన బాధ్యత వున్న అధికారులు, మంత్రులూ నిమ్మకు నీరెత్తినట్లు కూర్చున్నారా? లేకపోతే జిల్లాలో ఏమి జరుగుతోందో ప్రశ్నించారా? నివేదిక ఏదైనా వుందా? ఉంటే బయట పెట్టండి ఏం చేశారు? అంటే తుపాకీ కాల్పులు జరిగి ప్రాణాలు పోయేదాకా ఈ రాష్ట్రంలో పట్టించుకోరా? నెలల తరబడి గందరగోళం జరుగుతున్నా కనీసం ఏమి జరుగుతోందో పరిపాలనా యంత్రాంగాన్ని హెచ్చరించారా? బెత్తం పట్టుకోరా? పట్టుకునే నాభుడే లేదా? రాజకీయాలలో మనమంతా తగవులాడుకోవడం తప్ప, మనం రోజూ అధికారంలో మునిగిపోవడం తప్ప పెద్ద పెద్ద శాంతిభద్రతల సమస్య వచ్చినా పట్టించుకోరా? ఇదేదో ఒక గ్రామంలో వచ్చిన చిన్న సమస్య గాదు, ఇదేదో ఒక గ్రామంలో ఒక గోతి దగ్గరి తగాదా కాదు. ఒక పెద్ద ప్రాజెక్టు గురించి ప్రభుత్వం తరపున ఇస్తున్న వివరణ ఇది. 28న శాంతి భద్రతల సమస్య వచ్చింది. అయినా పట్టించుకోకపోతే ప్రభుత్వానికి

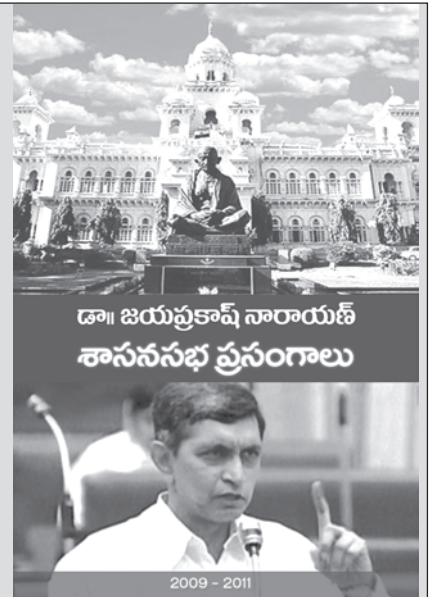
ఈ పుస్తకం కావాలంటే..

లోక్ సత్తా పార్టీకి ఒకే ఒక్క శాసనసభ్యుడు డా॥ జయప్రకాష్ నారాయణ్ ఒకే సభ్యుడు ఉన్న పార్టీకి ఇచ్చే సమయం బహుస్వల్పం తక్కువ సమయంలో కూడా అత్యంత ప్రతిభావంతమైన ప్రసంగాలను ఆయన చేశారు. సభని ఆకట్టుకున్నారు. రాష్ట్ర ప్రజల్ని ఆలోచింపజేస్తున్నారు.

ఈ విలువైన ప్రసంగాలను అందరికీ అందుబాటులోకి తెవాలనే ఉద్దేశ్యంతో లోక్ సత్తా పార్టీ ప్రచురించింది. అదొక అపురూపమైన పుస్తకం. కావలసినవారు ఈ క్రింది చిరునామాకు చెక్కులు, డ్రాఫ్టులు పంపండి. పోస్టేజి ఉచితం

పుస్తకం వెల : 100/-

లోక్ సత్తా పార్టీ ఆఫీస్, లోక్ సత్తా టైమ్స్,
ఇం.నం. 5-10-180/ఎ&ఎ1, బ్యాండ్ లేన్స్, హిల్ ఫోర్ట్ రోడ్,
హైదరాబాద్ - 500 004, ఫోన్: 040-2323 1818

పరిపాలనా యంత్రాంగం మీద పట్టు ఉందా లేదా అసలు?

అధ్యక్షా, మొన్న సోంపేట, ఈ రోజు కాకరాపల్లి. రెండు కేసులూ చూడండి అధ్యక్షా! ఫైరింగ్ జరిగి మనుషులు చనిపోగానే జాతీయ స్థాయి నుంచి మినిస్టర్ ఫర్ ఎన్విరాన్మెంట్ అండ్ ఫారెస్ట్స్, మీ పార్టీయే ప్రభుత్వంలో ఉంది అక్కడ. మరుక్షణమే అనుమతులు రద్దు చేస్తున్నామని అక్కడ అన్నారు. సస్పెండ్ చేశామని ఇక్కడ అన్నారు. అదే రీతిన ఈ సభలో వున్న మంత్రులలో కొందరు- ప్రభుత్వం తప్పు చేసిందని బహిరంగంగా వ్యాఖ్యానించినట్లుగా వార్త వచ్చింది. జాతీయ స్థాయిలో మీ పార్టీ అధికారంలో వున్న ప్రభుత్వం... తప్పు చేశామని ఒక కేసులో వెనక్కి వెళ్లిపోయారు. ఇంకొక కేసులో సస్పెండ్ చేసినా పునర్విచారణ చేస్తున్నామని అంటున్నారు. ఈ సభకు ఉమ్మడిగా బాధ్యత వహించవలసిన మంత్రులలో కొందరు మేము తప్పు చేశామని బహిరంగ వ్యాఖ్యానాలు చేస్తున్నారు. అంటే కుడి చెయ్యికి, ఎడమ చెయ్యికి సంబంధం లేకుండా పోయింది. ఈ సభ విశ్వాసం పొందడం కోసం సమిష్టి బాధ్యత వహిస్తుందా? లేకపోతే ఏమంత్రి దారి ఆ మంత్రిదేనా? ఈ ప్రభుత్వమన్నది ఒకటుందా? లేదా?

సింహాద్రి పవర్ ప్లాంటు: ఇందాక పెద్దలు ప్రస్తావించారు. సింహాద్రి పవర్ ప్రాజెక్టు ప్రభుత్వ పవర్ ప్రాజెక్టు. యన్టీసిసి ప్రాజెక్టు యన్టీసిసి ప్రాజెక్టులో యాష్ పొల్యూషన్ మనం ఎప్పుడైతే అదుపు చేయలేకపోయామో, ప్రభుత్వరంగ సంస్థ అయినప్పటికీ కూడా కొన్ని కోట్ల రూపాయల కోసమని వెరచి, అక్కడ 20,30 గ్రామాలలో అదే పనిగా ఆ బూడిద పడుతున్నా వాళ్ల జీవితాలు బూడిదవుతున్నా పట్టించుకోకుంటే- ఉద్యమకారులు, పర్యావరణ సంస్థలు, స్వచ్ఛంద సంస్థలు ఏమి చేస్తున్నారంటే, ప్రతి గ్రామం నుంచి రైతులను ఆ సింహాద్రి ప్రాజెక్టు దగ్గరకు తీసుకెళ్లి ఒకసారి చూడండి. ఒకవేళ రేపొద్దున ఈ పవర్ ప్రాజెక్టు వస్తే మీ గతి అంతేనని అంటే- మాకు సరైన పరిహారం వస్తుందని, మా బతుకుల బాగుపడతాయని, పరిశ్రమలు వస్తే ఉపాధి దొరుకుందని నమ్ముతున్న వాళ్లు కూడా చచ్చినా మాకు ఈ ప్రాజెక్టు వద్దని అంటున్నారు. రాష్ట్ర మొత్తం అంటున్నారు ఈ ఒక్క చోటే కాదు అధ్యక్షా! ఈ నేపథ్యంలో- సింహాద్రి ప్రాజెక్టులో గానీ, ఇప్పటికున్న ఇతర బొగ్గు అధారిత ప్రాజెక్టుల్లోగానీ ఈ యాష్ పొల్యూషన్ లేకుండా ప్రభుత్వం ఎందుకని చర్యలు తీసుకోవడం లేదు? పొల్యూషన్ కంట్రోల్ బోర్డు ఏం చేస్తోంది? అసలు పట్టించుకోరా? 30 గ్రామాలలో భయంకరమైన పొల్యూషన్ ఉంటే, రాష్ట్రంలో విద్యుత్ ప్రాజెక్టులు

రావడానికి వీలులేదని ఇంత తీవ్రంగా జనమంతా ఘోషిస్తుంటే, ప్రతిసారి ఫైరింగులు జరిగిపోతే, ఇక్కడ మేమందరమూ ప్రభుత్వాన్ని చెడామడా తిట్టడం, ప్రభుత్వమేమో సమాధానం చెప్పడం, అక్కడా ఇక్కడా తంటాలు పడడమేమిటి? ఏమి చేస్తోంది పొల్యూషన్ బోర్డు? చట్టాలున్నాయే చట్టబద్ధ సంస్థలున్నాయే ఎందుకని పట్టించుకోవడం లేదు? అక్కడ పొల్యూషన్ లేదా? దజన్ల కొద్దీ గ్రామాలు నష్టపోవడం లేదా?

ఒకసారి వెళ్లి చూడండి. ఎందుకు పట్టించుకోము? ఆ అధికారులను, ఎం.డిలను జైలులో పెట్టండి. ఈ రాష్ట్రంలో ఖచ్చితంగా చట్టం ఉందనే నమ్మకం ప్రజలకు కలిగించాలి. అది చేయకుండా, ఆ పొల్యూషన్ను ఆపుతామంటే నమ్ముతారా? 60 వేల మెగావాట్లు ప్రాజెక్టు అని అంటున్నాము. ప్రకాశం జిల్లాలోని కనపర్తిలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ప్రాజెక్టు 8వేల మెగావాట్లు అన్నారు. ఆనాడు నేను జిల్లా కలెక్టరుగా అక్కడ పని చేసినప్పుడు లిఫ్ట్ ఇరిగేషన్ చేశాను. ఇప్పటికీ అది అమలు అవుతోంది. డబుల్ క్రాప్ ల్యాండ్ అక్కడ బంగారంలాగా ఉన్న ల్యాండ్ను తీసుకుంటున్నారు. కోస్ట్ ప్రక్కనే ఖాళీగా ఏ రకమైన ప్రయోజనం లేని ల్యాండ్ను వ్యాన్పిక్కు ఇచ్చినవి ఉన్నాయి. ఏ భూమి, ఎలా, ఎక్కడ తీసుకోవాలి? ఎన్ని ప్రాజెక్టు కావాలి? 60వేల మెగావాట్లు అని అంటున్నాము. 60 వేల మెగావాట్లు కావాలా? పొల్యూషన్ మనం కొనుక్కొని, మన ప్రజల ప్రాణాలు తీసివేసి, ఉపాధి మనం పోగొట్టి, విద్యుత్ను ఇతర రాష్ట్రాలకు ఎగుమతి చేయాలా? ఈ ప్రాజెక్టుకు మనం అనుమతి ఎందుకు ఇవ్వాలి? ఇది ఆలోచన చేశారా? ఈ నేపథ్యంలో ఒక డిమాండ్ చేస్తున్నాను. ముఖ్యమంత్రిగారు లోతుగా ఆలోచించాలి. ఏ పార్టీ ప్రభుత్వంలో ఉన్నా పారిశ్రామికీకరణ జరుగుతున్నప్పుడు శాంతిభద్రతల సమస్య రావడం ప్రజలకు ప్రభుత్వం మీద విశ్వాసం పోవడం, ఒకళ్ల మీద ఒకళ్లు కల్పించుకోవడం రాష్ట్ర ఆర్థిక ప్రగతికి శ్రేయస్కరం కాదు. దయచేసి మన రాష్ట్రంలో భూసేకరణ చట్టాన్ని సవరించాలి. ఒక ఇండి పెండెంట్ అథారిటీని ఏర్పాటు చేయాలి. ఏ పెద్ద ప్రాజెక్టు వచ్చినా, దానికి ఎంత భూమి కావాలి. ఎక్కడ కావాలి, ఏ మేరకు పరిహారం ఇవ్వాలి, పరిహారంతోపాటు ఒక ఎకరం డెవలప్ చేసి ఇస్తే, ధర పెరుగుతుందనే.

డా॥ జయప్రకాష్ నారాయణ : రాష్ట్రంలో చాలా చోట్ల ఉంది. పెరుగుతున్న విలువలో నాకు వాటా ఉందనే భావన ఉంటే ప్రయివేటుగా తీసుకున్నా, ప్రభుత్వం సేకరించినా, ఆ భూములలో ప్రభుత్వానికి ప్రజలకు వాటా ఉంటే ప్రతిఘటన

ఉండదు. ఉపాధి ఎలా కలిగించాలి. పొల్వూషన్ కు సంబంధించి ఎలా చేయాలి? మొదలైన వాటిని సమన్వయం చేయాలి. ప్రతిదీ ఒక ఉద్యమంలాగ, యుద్ధంలాగ, ఇక్కడ శాంతి భద్రతలకు విఘాతం పరిశ్రమలా ప్రజల అనే పరిస్థితి రాకుండా ఒక చట్టబద్ధమైన విధంగా చట్టాన్ని సవరించాలని స్వతంత్ర ప్రతిపత్తి గల సంస్థను క్వాజీ జ్యుడిషియల్ అథారిటీని ఏర్పాటు చేయాలని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

డా॥ జయప్రకాష్ నారాయణ : అధ్యక్షా, చాలా నిర్దిష్టమైన అంశాలను నేను మీ దృష్టికి తీసుకొస్తున్నాను అవి (1) మంత్రులు వారి వివరణ ఇస్తున్నప్పుడు అభివృద్ధికి రాష్ట్రంలో విద్యుత్ కావాలి కాబట్టి ఈ ప్రాజెక్టులు అవసరమన్నారు. నాకు అర్థమైనంతవరకు ఇది మర్చంట్ పవర్ ప్లాంట్. ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రానికి విధిగా ఒక్క యూనిట్ కూడా ఇవ్వాలనే నిబంధన గానీ విద్యుత్ ఒప్పందం గానీ లేదు. కాబట్టి మన రాష్ట్రం అభివృద్ధి కోసం మాత్రం కాదు. సభను పక్కదోవ పట్టిస్తున్నారు. దీని గురించి మాకు స్పష్టమైన వివరణ కావాలి. ఎందుకంటే ఈ సభలో కూర్చుని చాలా క్యాజువల్ గా మాట్లాడటం మంచిది కాదు. సభ ద్వారా వాస్తవాలు ప్రజలకు స్పష్టంగా తెలియాలి. (2) డ్రెయిన్ లేకపోవడం వల్ల, పల్లపు ప్రాంతాన్ని మేరకు చేయడం చేత రెండు గ్రామాలలో పంటలు మునిగిపోయి నష్టం వాటిల్లింది కాబట్టి ప్రజలలో ఆందోళన వచ్చింది. మంత్రులు ఇప్పుడు డ్రెయిన్ నిర్మాణం చేయిస్తున్నామని చెప్పారు. మరి జిల్లా యంత్రాంగానికి ఇప్పటిదాకా డ్రెయిన్ లేదనే విషయం కనిపించలేదా?

డా॥ జయప్రకాష్ నారాయణ : అధ్యక్షా, నేను మంత్రిగారిని వ్యక్తిగతంగా తప్పుపట్టడం లేదు. నేను చెప్పేదేమిటంటే నిజంగా అక్కడ సమస్య ఉందని తేలినప్పుడు, వర్షాలు వచ్చింది వర్షాకాలంలోనే అంటే జూలై, ఆగస్టు, సెప్టెంబర్, నవంబర్ మాసాల్లో వర్షాలు వచ్చాయి. దీని గురించి ప్రజల నుంచి ఉద్యమం, ఆందోళన వచ్చినప్పుడు ప్రస్తుతమున్న డ్రెయిన్ సరిపోక పంటలు మునిగిపోతున్నాయి. దానిని పరిష్కారం చేస్తామని ఎందుకు ఒప్పించలేకపోయారు? ఎందుకు ప్రభుత్వానికి చెప్పలేకపోయారు? ముందు జాగ్రత్త చర్యలు ఎందుకు తీసుకోలేదు? నేను మంత్రులను తప్పు పట్టడం లేదు. అది జిల్లా అధికారుల బాధ్యత.

మూడవది, నేను ఇందాక ప్రస్తావించాను గానీ దాని గురించి ఎవరూ మాట్లాడటం లేదు. సీనియర్ మంత్రులు

బహిరంగంగా ప్రభుత్వం తప్పు చేస్తున్నదని వ్యాఖ్యానించిన మాట వాస్తవమా? ఆ వ్యాఖ్యాను ఉపసంహరించుకుంటారా లేదంటే ఒప్పుకుంటారా? ఈ సభ అంటే ప్రభుత్వానికి సమిష్టి బాధ్యత ఉన్నదా లేదంటే ఎవరి దారిన వారు పోతారా? ఇప్పుడు ఈ మాట ఎందుకు ప్రస్తావించాల్సి వస్తుందంటే ఇవ్వక రాష్ట్రంలో ఈ ప్రభుత్వం ఉమ్మడిగా సమిష్టి బాధ్యత వహిస్తున్నదనే భావం ప్రజలకు కలగడం లేదు. ఎవరికి ఇష్టం వచ్చినట్లుగా వారు మాట్లాడుతున్నారు. మనమున్నది పార్లమెంటరీ ప్రజాస్వామ్యంలో. ఈ సభలో మీకు మెజారిటీ మద్దతు ఉండి, మీరు ప్రభుత్వం నడుపుతున్నంతవరకు ఈ సభకు మీరు సమిష్టిగా, ఉమ్మడిగా బాధ్యులు, ఏ మంత్రికి ఆ మంత్రి ప్రైవేట్ ఆఫైర్స్ ఉండొచ్చు.

డా॥ జయప్రకాష్ నారాయణ : అధ్యక్షా, ఈ సభలో ఒక సభ్యుడిగా, ఈ సభకు మీరు సమిష్టిగా బాధ్యత వహించమని కోరే హక్కు నాకున్నది. ఖచ్చితంగా ప్రభుత్వం సమిష్టిగా సభకు బాధ్యత వహించడం లేదు. ఎన్నో సందర్భాలలో మౌలికమైన విధానపరమైన విషయాలలో మంత్రులు ఎవరి మాట వారు మాట్లాడుతున్నారు. ఇది రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పని చేయాల్సిన తీరు కాదని చెప్పాల్సిన అవసరం నాకెంతైనా ఉన్నది. దానికి ముఖ్యమంత్రిగారు సమాధానం చెప్పాలి.

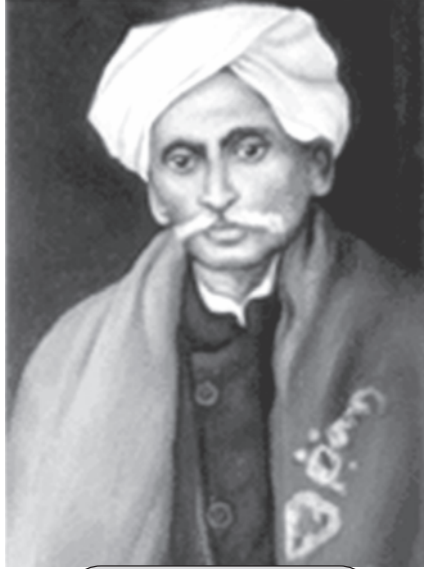
సింహాద్రి ప్రాజెక్టు గురించి చెప్పాను. ఆ ప్రాజెక్టు మీద నాకెలాంటి కోపం లేదు. అది ప్రభుత్వ ప్రాజెక్టు. ఆ ప్రాజెక్టు కట్టడం కోసం ప్రత్యేకంగా ఇద్దరు వ్యక్తులం ఆనాడు ఒప్పించాము. నేను, డా॥ ఇ.ఎ.ఎస్. శర్మ గారు, ఆనాడు నేను ప్రభుత్వంలో ముఖ్యమంత్రి కార్యదర్శిగా ఉన్నప్పుడు ప్రత్యేకంగా ఈ రాష్ట్రానికి డెడికేటేడ్ గా చేయించి పెట్టాం. మాకు వ్యతిరేకం కాదు. కానీ ఆ ప్రాజెక్టులో పొల్వూషన్ ను పట్టించుకోకపోవడం వల్ల గ్రామ గ్రామాల నుంచి బృందాలుగా అక్కడ పర్యటనకు తీసుకెళ్లి వాళ్లకు చూపెట్టి విద్యుత్ ప్రాజెక్టులంటే అసహ్యం కలిగేటట్లుగా చేస్తున్నారు. ఇప్పటికైనా చర్యలు తీసుకుంటారా లేదా? ఆ ప్రాజెక్టు కావచ్చు లేదంటే అటువంటిదే ఇంకొక ప్రాజెక్టు కావచ్చు. మంత్రిగారు ఇందాక మాట్లాడుతూ ఇప్పుడు కొత్తగా వచ్చిన సాంకేతిక విజ్ఞానం కాదని అన్నారు. వారు చెప్పింది వాస్తవమే. కానీ మిగతా చోట లేని సమస్యలు సింహాచలంలోనే ఎందుకొచ్చాయి? దీని గురించి ప్రజలలో అంత ప్రతిఘటన వస్తుంటే ఎందుకు పట్టించుకోలేకపోతున్నారనే దానికి మంత్రిగారు సమాధానం చెప్పాలని మీ ద్వారా కోరుతున్నాను.

(05-03-2011 న జేపీ అసెంబ్లీ ప్రసంగం)

అడుగుజాడ గురజాడది

- ఆర్వీయార్

“అడుగు గురజాడది అది భావికి బాట మనలో వెధవాయిత్వం మరిపించే పాట” అని శ్రీశ్రీ గురజాడను కీర్తించేడు. యిందులో అతిశయోక్తి గాని మెరమెచ్చు గాని యేమాత్రం లేదు. గురజాడ అడుగుజాడ యెలాంటిది? అది భావికి నడిపించే బాట యెలా అయింది? ఆయన ప్రభావం అంత గాఢంగా పడడానికి తగ్గ కృషి గురజాడ యేం చేశాడు? యీ అంశం బోధపడాలంటే ఆనాటి సాంఘిక రాజకీయ పరిస్థితులు అవగతం కావాలి. పరాయిపాలనలో దేశం మగ్గుతోంది. రాజకీయంగా ప్రజలకు యే హక్కులూ లేవు. సాంఘికంగా పరిస్థితి దుర్భరంగా వుంది.

గురజాడ అప్పారావు
96వ వర్ధంతి
నవంబరు 30

కరువు కాటకాలు వార్షికం అయ్యాయి. భారత గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థ శిథిలమైంది. బ్రిటీష్ పాలనీ పద్ధతుల వల్ల భారతజాతి ప్రత్యేకత పోయింది. తనకి ఆధారభూతమైన మూలాలు యేమిటో జాతి వెతుక్కుంటోంది. సాంఘికంగా అవిద్య, మూఢనమ్మకాలు, ముందు సాగనీయకుండా అడ్డంపడే మకిలి ఆచారాలు జాతి జీవితాన్ని నీరసంప చేశాయి. యిదీ 19వ శతాబ్దం నాటి వరిస్థితి. చరిత్ర చూస్తే మహోజ్వలంగా వుంది. వర్తమానం చూస్తే వల్లకాటిలా వుంది. ఆ నేపథ్యంలో భారతజాతి పునర్వికాసం జరిగింది. రాజారామ మోహనరాయ్ పథ నిర్దేశకుడయ్యేడు. సాంఘిక

గురజాడ అప్పారావు జీవిత విశేషాలు

గురజాడ అప్పారావు కుటుంబం వారి తాతల కాలంలో కృష్ణా జిల్లా గురజాడ గ్రామం నుండి విశాఖ మండలానికి వలస వచ్చింది. విశాఖపట్నం జిల్లా ఎలమంచిలి తాలూకా రాయవరం గ్రామంలో 1862 సెప్టెంబర్ 21న అప్పారావు జన్మించాడు. తండ్రి వెంకట రామదాసు, తల్లి కౌసల్యమ్మ, చీపురుపల్లిలో పదేళ్ళ వరకు చదివాడు. విజయనగరంలో బి.ఎ. చదువుతున్నప్పుడు వాడుక భాషా ఉద్యమ నాయకుడు గిడుగు రామమూర్తి ఆయనకు సహాధ్యాయి. వారిద్దరూ ప్రాణ ఓస్తేహితులు. 1884లో మహారాజ కాలేజీ వారి పాఠశాలలో ఉపాధ్యాయుడిగా చేరాడు. 1885లో అప్పలనరసమ్మ గారితో వివాహమైంది. 1886లో డిప్యూటీ కలెక్టరు ఆఫీసులో హెడ్ క్లర్కు పదవినీ, 1887లో కళాశాలలో అధ్యాపక పదవిని నిర్వహించాడు. 1886లో రాజా వారి ఆస్థానంలో చేరాడు. 1911లో మద్రాసు యూనివర్సిటీలోని బోర్డ్ ఆఫ్ స్టడీస్ లో సభ్యత్వం లభించింది. గిడుగు రామమూర్తితో కలిసి వాడుక భాషా వ్యాప్తికి ఉద్యమించాడు. ప్రపంచ ప్రఖ్యాతి గాంచిన కన్యాశుల్కం నాటకాన్ని 1890 ప్రాంతాల్లో పూర్తి వాడుక భాషలో రచించాడు. (ఖచ్చితమైన సంవత్సరం తెలియరాలేదు). ఆ రోజుల్లో ప్రబలంగా వున్న కన్యాశుల్కం, వేశ్యావృత్తి వంటి దురాచారాలపై విమర్శ ఈ నాటకానికి కథావస్తువు. 1892లో నాటకపు తొలి ప్రదర్శన జరిగింది. 1897లో కన్యాశుల్కం తొలి కూర్పును మహారాజా ఆనందగజపతికి అంకితమిచ్చాడు. ఇప్పుడు మనకు దొరుకుతున్న కన్యాశుల్కం రెండవ కూర్పును 1909లో రచించాడు. 53 సంవత్సరాల వయసులో 1915 నవంబర్ 30న గురజాడ అప్పారావు మరణించాడు. ఆయనకు ముగ్గురు సంతానం - ఇద్దరు కుమార్తెలూ, ఒక కుమారుడు.

సంస్కరణలకీ ఆధునిక విజ్ఞానవ్యాప్తికీ నడుం కట్టేడు. ఇంగ్లీష్ మాధ్యమంలో బోధన వుండాలన్నాడు. అదే ఓ రకంగా కూపఖానక న్యాయం అయింది, అంటే నూతిని తవ్వినవాడు ఆ నీటితోనే తన వాంటి మట్టిని కడుక్కున్నట్టు అయింది. ఇంగ్లీషు చదువుల వల్ల ఒక నూతన వికాసం కలిగింది. చైతన్యం కలిగింది. ఇంగ్లీషు వాళ్ళ పాలనను ఎదిరించి స్వాతంత్ర్యం కోసం పోరాటం సాగించే ఒక చైతన్యం, మానసిక స్థైర్యం క్రమేపీ రూపు తీసుకోవడానికి ఇంగ్లీషు చదువులే హేతువులయ్యాయి. కొత్తరీతి చదువుల వల్ల జాతి నిద్ర లేచింది. తనేమిటో గుర్తు చేసుకుంది. తన ఉనికి గమనించింది. ఒళ్లు విదిలించి ముందుకు సాగడానికి పథం రెండు విధాలుగా ఏర్పడింది. ఒకటి తన్ని తాను సంస్కరించుకోవడం అది మొదటిది. మరొకటి రాజకీయంగా మెరుగుపరచుకోవడం. యిది రెండవది. మొదటిది సంస్కరణల కర్తవ్యం అయింది. యిక్కడ రాజకీయపరమైన ఆటంకాలు, అవాంతరాలు యెదురవడం తక్కువ. సమాజంలోని శక్తులతోనే పోరు సంస్కరించాలని తపనపడే వాళ్ళకీ, వున్నదాన్ని యధాతథంగా వుంచాలని మొండిపట్టు పట్టే వాళ్ళకీ మధ్యనే పేచీ రేగుతుంది. పాలకులు ప్రసన్నంగా వుంటే సంస్కరణ వాదులకు ఊతం అందుతుంది. లేకపోతే వైరి పక్షం వాళ్ళకీ ఉత్సాహం కలుగుతుంది. పాలక వర్గానికి యీ అంశం వల్ల పుట్టి మునిగిపోదు. ప్రత్యక్షంగా వాళ్ళకి యే ప్రమాదమూ రాదు. అంచేత తమకి అనుకూలమైనట్టు వాళ్లు ఎత్తుగడలు వేసుకునేవారు. బిరుదులూ సత్కారాలూ కూడా అందించేవారు. ఇక రెండవది రాజకీయపరమైంది. పర పీడ, దాస్యం లాంటి మాటలు అక్కడ వినిపిస్తాయి. రాజకీయంగా హక్కులు కావాలన్న నినాదాలు వస్తాయి. అది క్రమేణా తిరుగుబాటుగా, స్వాతంత్ర్య పోరాటంగా ఎదుగుతుంది. అక్కడికి వచ్చేటప్పటికి పాలకులకు స్థిమితం తప్పుతుంది. అణచివేతకు అంకు రార్పణ జరుగుతుంది. భారత పునర్వికాస తొలిదశలో సంస్కరణల కృషి గణనీయంగా వుంది. మలి దశ

రాజకీయ పోరాట సమన్వితమైంది. సంస్కరణ దశలో అన్ని జీవిత పార్శ్వాలనీ మలినం చేసిన కాలుష్యాన్ని కడగడం ప్రథమ కర్తవ్యం అయింది. సాహిత్యం, కవిత్వం అలాంటి దయనీయ స్థితిలో వున్నాయని చూశాం కదా. కవిత్వంలో ప్రతిభ, వుత్పత్తి కలికంలోకి కూడా కనిపించడం లేదు. లాక్షణికుల బద్దీలే కవులకు ఆధారాలయ్యాయి. కవి బందీ అయి చిత్రకవిత్వం, మర్మకవిత్వం, బంధకవిత్వ మరుభూముల్లో ఉనికిని పోగొట్టుకున్నాడు. చేతకాని వాళ్ళది పెత్తనం. సంస్థానాధీశు లూ, జమీందార్లు పోషకులు పెడితే చంద్రరేఖా విలాసం, పెట్టకపోతే చంద్రరేఖా విలాపం కూర్చారు కవులు. అది శృంగారం, యిది బూత అన్నవి తరతమ భేదాలే. శుద్ధ మేధా వ్యాపారంగా మారింది కవిత్వం. ఆ దశలో వీరేశలింగం గారు సరస్వతీదేవికి ఊరట కలిగించే ప్రయత్నం చేశారని చెప్పుకున్నాం కదా! కాని ఆయన ప్రధానంగా సంస్కర్త. అంచేత సాహిత్యాన్ని కవిత్వాన్ని సంస్కరించేందుకు కృషి చేసినా అది ఆయన కృషిలో ద్వితీయ స్థానంలో వుండిపోయింది. కవిత్వంలో కొత్త దారులవేపు చెయ్యెత్తి చూపించినవాడు కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి గారు. ఆయన ముసలమ్మ మరణం అన్న కావ్యాన్ని ఉదాహరణగా చూపిస్తూ ఉంటారు. యీ కావ్యంలో కథావస్తువు కొత్తది. లాక్షణిక సంప్రదాయాన్ని ఛేదించిన యితివృత్తం. ముసలమ్మ మరణించడమే కావ్య లక్షణానికి

ఐతర రచనలు

- ★ సారంగధర (ఇంగ్లీషు పద్యం కావ్యం - ఇండియన్ లీజర్ అవర్ (విజయనగరం)లోనూ రీస్ అండ్ రయ్యత్ (బెంగాల్) పత్రికలోనూ ప్రచురించబడింది.)
- ★ పూర్ణమ్మ
- ★ కొండుభట్టియం
- ★ నీలగిరి పాటలు
- ★ ముత్యాల సరాలు
- ★ కన్యక
- ★ సత్యవ్రతి శతకము
- ★ బిల్వణీయం (అసంపూర్ణం)
- ★ సుభద్ర
- ★ లంగరెత్తుము
- ★ దించులంగరు
- ★ లవణరాజు కల
- ★ కాసులు
- ★ సౌదామిని (రాయాలనుకున్న నవలకు తొలిరూపం)
- ★ కథానికలు
- ★ మీపేరేమిటి
- ★ దిద్దుబాటు
- ★ మెటిల్లా
- ★ సంస్కర్త హృదయం
- ★ మతము - విమతము

అపవాదుగా వచ్చిన మార్పు. 'మంగళాంతాని' అని కావ్యం ఆదిలో మధ్యలో అంతంలో మంగళప్రదంగా వుండాలని కదా తీర్పు? ఆ రకంగా యీ కావ్యం కొత్తదారి చూపించినట్లే. కానైతే కావ్యపాకం సంప్రదాయ వాసనలతో వున్నదే. గత శతాబ్ది ఆఖరులో రాసినా అది యీ శతాబ్ది ఆరంభంలో ప్రచురితమైంది. యీలోపునే అవధానాలూ విస్తారంగా సాగుతున్నాయి. వాటి ప్రభావమూ కవుల మీద లేకపోలేదు. యీ అంశాన్ని తరవాత పరిశీలిద్దాం. ముందు పునర్వికాస యుగం గురించి చూద్దాం. ఆ దశలో పత్రికలు పుట్టుకొచ్చాయి. వాటితో బాటు గ్రాంథిక భాషా నిరసన, వ్యావహారిక భాషోద్యమంగా తరంగించింది. ఆ పునరుజ్జీవన చైతన్యం సకల జీవిత పార్శ్వాలనీ దీప్తం చేసింది. ఆ చైతన్యాన్ని మరింత తేజోవంతం చేసే ప్రభావం కలిగించినవాడు గురజాడ. ఆయన రూపంలో ఆనాటి చైతన్యం ప్రతిబింబించింది. ఆయన నవ్యుడు, ఆధునికుడు. గురజాడలో కనిపించే నవ్యత, ఆధునికత యెలాంటివి? పాతదాంట్లో కనిపించే తూట్లకు మాటు వెయ్యడమే కాదు ఆ నవ్యతారీతి. చిరుగులకు చిన్న చిన్న పీలికలు అతికి కుట్టడమే కాదు ఆ ఆధునికత. మొత్తం జీవితాన్ని దర్శించే తీరు. దాన్ని సమూలమైన మార్పులతో ఎదిరించే తీరు ఆధునికత. నవ్యత, ఆధునికత అనే పదాలని కాలవాచిగా ప్రయోగించడం వుంది. నవ్యత ఆ అర్థంలో తృప్తి పడవచ్చునేమో గాని ఆధునికత అలాగాదు. యీ పదం ఒట్టి కాల నిర్దేశకమైందే కాదు, స్వభావం సూచకం అని కూడా చెప్పాలి. కాలరీత్యా మొన్నటి కంటే నిన్న, నిన్న కంటే యివాళ ఆధునికం కావచ్చు. కాని స్వభావ రీత్యా చూసినప్పుడు యివాళ వున్నవాటిలో అనేకం ఆధునికం కాకపోవచ్చు. యివాళ సంప్రదాయాన్ని నిలబెట్టాలని చూసే వాళ్ళున్నారు. కాలం రీత్యా వాళ్లు యివాళ్ళివాళ్లే. కాని స్వభావం రీత్యా? ఏనాటి వాళ్లే. అంచేత గురజాడ స్వభావరీత్యా కూడా యీనాటికీ ఆధునికుడే. కాలం రీత్యా ఆనాటికే ఆధునికుడు. యింతకీ ఆధునికత లక్షణాలు యేమిటి? గురజాడ ఆ లక్షణాలని యెలా ప్రతిఫలించవచ్చే శాడు? ఆధునికతలో మొట్టమొదటిది జీవిత దర్శనం. సమాజం ముందుకు పోతోందా? వెనక్కి అడుగుంటి పోతోందా? మనిషి జీవితం గతంలో బాగుందా? ముందు ముందు బాగుంటుందా? నమ్మకాలు మన జీవితాన్ని నడిపిస్తాయా లేక హేతుబద్ధమైన పరిశీలన నడిపిస్తుందా? స్త్రీ పురుష సంబంధాలకు పునాది యేది? భార్యాభర్తల అనుబంధం యే ఆధారాధేయ భావంగా

వుంటుంది? యీ ప్రశ్నలకు మనమిచ్చే జవాబులే స్వభావ రీతిలో మనం యెంత ఆధునికంగా వున్నదీ తెలియచేస్తాయి. "గత కాలము మేలు వచ్చుకాలము కంటే" అని చెప్పేవాళ్లు సంప్రదాయవాదులు. అప్పట్లో జీవితమే ఆనందంగా వుండేదని వాళ్ల భావన. ఏ అవతార పురుషుడో వచ్చి రక్షిస్తాడని వాళ్ల నమ్మకం. కలియుగంలో ధర్మం ఒంటి కాలి మీద కుంటుతూ వుంటుందని వాళ్లకి గట్టి అభిప్రాయం. స్త్రీ పురుషునికి భోగవస్తువని వాళ్ల భావం. భార్యాభర్తలంటే భరిస్తూ, భరింపబడుతూ వుండడమన్నది వాళ్ల అభిప్రాయం. యీ అభిప్రాయాలన్నీ పాతగిల్లినవనీ ఆధునికులు జీవితపునాదే మారినదనీ చెప్పేవాళ్లు ఆధునికులు. గురజాడ అలాంటి ఆధునికుడు. "మంచి గతమున కొంచెమేనోయ్ మందగించక ముందు కడుగేయ్" అని ఉద్బోధించేడు. ఆ పీనుగులు మనకంటే అధ్వాన్నంగా బతికారని అని గతించిన జీవితం గురించి చెప్పేడు. కన్నుగానని వస్తుతత్వము కాంచనేరరు ఇంగిలీజులు అంటూ హేతువాద ధృక్పథాన్ని చాటేడు. ప్రేమ పెన్నిధి, అదే స్త్రీ పురుష సంబంధాలకు ఆధారం కావాలన్నాడు. మాయ మర్మము లేని నేస్తము మగువలకు మగవారి కొక్కటే అని వివాహ బంధంలోని పునాదిని ప్రస్తుతించేడు. యీ భావాన్ని కన్యాశుల్కం నాటకంలో గిరీశం మాటలు యింకా బాగా వెల్లడి చేస్తాయి. "మా మారియేజి ట్రూలవ్ మారియేజ్ గాని సాధారణ విడోమారియేజి కాద"ని గిరీశం బుచ్చమ్మకీ తనకీ గల ప్రేమ పునాదిని చెబుతాడు. మారేజీకి లవ్ ఆధారం అన్నది యిక్కడ ముఖ్య అంశం. గురజాడ మూఢ నమ్మకాలకి వ్యతిరేకంగా, వర్ణవ్యవస్థకూ అస్పృశ్యతకూ వ్యతిరేకంగా గొంతెత్తి నినదించేడు. అసలు మతాలే మాసిపోవాలన్నాడు. యిది చాలా మహత్తర భావం. గురజాడ కవిత్వంలో తెచ్చిన మార్పులు ముత్యాల సరాల రూపంలో క్రొమ్మొరుంగులు చివ్వాయి. కొమ్మొరుంగులు అన్నమాట చాలా అర్థవంతమైంది. తెలుగు కవిత్వ సీమలో ఆ మాట మేలుకొలుపులు పలికింది. అంతకు ముందు యెన్నడూ లేనంతగా కవిత్వంలో మార్పు వచ్చింది. భావంలో, భాషలో, ఛందస్సులో గురజాడ పథనిర్దేశం చేశాడు. ఆంగ్ల ప్రభావంతో కొత్త పుంతలు ఆవిష్కృతమయ్యాయి. గురజాడ దేశి కవిత్వాన్ని నమొద్దరించేడు. జానపదుల కవితా శిల్పాన్ని పునరుద్ధరించినట్లయింది. గురజాడ గ్రహించిన వస్తువు కాల్పనికమైంది కాదు. జనజీవితం, సహజ శోభితం. గురజాడ సాహిత్యాన్ని అంతర్పురాల నుంచీ, బంధ చిత్రరీతుల నుంచీ

ప్రజాహితం కోసం ప్రజాపరం చేశాడు. అసలు తనది ప్రజల ఉద్యమమనీ చాటుకున్నాడు. పుష్కలమైన అనంతమైన సంఘటనలతో నిండివున్న యెంతో గాంభీర్యమూ వైవిధ్యమూ గల జీవితాన్ని వీక్షించాలని గుర్తు చేశాడు. అందుకే ఆయనకు వాస్తవ జీవితం స్తవనీయమైంది. భావంలో గురజాడ తెచ్చిన మార్పు ఆయన రాసిన అన్ని గేయాల్లోను ప్రతిఫలించింది. ఆయన కావ్యవస్తువులు యే కాల్పనిక లోకాల నుంచో దిగివచ్చినవి కావు. పాత్రలు సాంఘికమైనవి. లవణ రాజు కలలో మాలెత, కన్యకలో సెట్టి కూతురు పూర్ణమలో పూజారి కూతురు. యిక ఛందస్సులో ఒక విషవమే వచ్చిందని చెప్పాలి. ఆధునిక తెలుగు కవిత్వానికి ఆయన అందించిన ముత్యాలసరం ఒక అపురూపమైన కానుక. ఆయన ముత్యాల సరం ఛందస్సు కవిత్వ వ్యక్తీకరణ రూపాన్ని సమూలం మార్చివేసింది. యీ నూతన ఛందస్సు వల్ల వ్యర్థ పదాలకి, పాదపూరణ యెత్తుగడలకి ఉద్వాసన జరిగింది. కృత్రిమత్వం దొంగ చాటుగా దూరి రావడానికి కూడా సందు లేకపోయింది. భావంలో ఛందస్సులో వ్యక్తీకరణ పద్ధతిలో గురజాడ తెచ్చిన మార్పులు యెంత మౌలికమైనవో శైలిలో, రచనా విధానంలో ఆయన ప్రవేశపెట్టిన పద్ధతులు అంత మౌలికమైనవి. చమక్కులు, చమత్కారాలూ ఆడంబర పదగుంఘనలూ కాగడా వేసినా కనిపించవు. ఉ దాహరణకు పదాన్ని గణబద్ధంగా రాసినప్పుడు, వ్యావహారిక నేపథ్యాన్ని తెచ్చుకున్నా, ఆ గణబద్ధమైన పడికట్లు తప్పవు. ఒగి, వెస లాంటి పూరకాలు అవసరమవుతాయి. గురజాడ అందించిన ఛందస్సులో భాషా పరమైన సహజ నుడికారమే వుంటుంది. అంచేత భేషజం, పాండితీ ప్రాగల్భ్యం లాంటివి చోటు చేసుకోవడానికి వీలే లేదు. హృదయాన్ని రసప్లావితం చేసే శైలి అది. గురజాడ కాలం నాడూ ఆ తర్వాతా చాలా మంది చాలా దేశభక్తియుత గేయాలు రాశారు. కాని ఆయన దేశభక్తి గేయం మనకి దేశభక్తిని ప్రభోధిస్తూనే అంతర్జాతీయ స్ఫూర్తిని కలిగిస్తుంది. ఎంతో విశాల హృదయంతో చూస్తేనే గాని యీ విశ్వమంతా మనదే అన్న సార్వజనీనమైన అనురాగాన్ని పొందలేమని ఆయన అన్న మాటలకు తాత్పర్యప్రాయంగా అయిందీ దేశభక్తి గేయం. దేశమంటే మట్టి కాదోయ్, దేశమంటే మనుషులోయ్ అని యెప్పుడైతే చాటుతున్నాడో అప్పుడే భౌతికమైన ఎల్లలూ సరిహద్దులూ దాటుతున్నాడన్నమాట! మతం మత విశ్వాసాలూ మానవాళిని దరి చేర్చలేవు. మత విశ్వాసాలనేవి ఆచరణకు అసాధ్యమైనవి. నిరోధ కమైనవి. గుదిబండల వంటివి. మానవుని

ప్రేమించడమనేది అతి సాధారణమైన సూత్రం అని ఆయన ఆనాడు అన్న మాటలు యివాళ యెంత ఔచిత్య పూరితమో చూడండి. అదీ ఆయన క్రాంతి దర్శిత్యం. ఆయన ఆలోచనారీతి, భావన. రచనలోని విశిష్టత యీ యుగాన్ని ప్రభావితం చేసిందంటే చెయ్యదూ? అందుకే ఆయన్ని నవయుగ వైతాళికుడు అని కీర్తించడం. ఆయన వారసత్వం ఆయన కాలాన్ని ఆయన సమకాలీనతని అధిగమించి తర్వాతి తరాలకు అంది వచ్చింది. అయితే యీ మధ్యలో వేరే ప్రభావాలూ తెలుగు కవిత్వం మీద ప్రసరించేయి. వాటి వల్ల ఆధునిక యుగ వికాసం మరింత తేజోవంతం అయింది. కవిత్వ వికాసం మరింత జేగీయమనమైంది. అయితే దారి చూపించినవాడు గురజాడ. తర్వాతి తరాల వాళ్లు ఆయన్ని అనుసరించేరు. అందుకనే “అడుగుజాడ గురజాడది. అది భావికి బాట” అన్న మాటలు అర్ధవంతమయ్యాయి. ఆయన మాటల్లోనే భావికి అడుగుజాడ పడిన తీరు గమనించవచ్చు. “నేను నా మొదటి గేయాలలో సాధ్యమైనన్ని వాడుక మాటలనూ, గ్రాంథిక వ్యాకరణ సూత్రాలనూ ప్రయోగించేను. పూర్ణమ్యులో వాడుక పదాలకంటే గ్రాంథిక వ్యాకరణ సూత్రాలకు సరిపడని శబ్దాలు యెక్కువ. యివి కన్యకలో మరీ హెచ్చు” దీన్ని బట్టి ఒక విషయం స్పష్టమవుతుంది. ఆయన ఉద్దేశపూర్వకంగా ప్రజా వాగ్యభోరాన్ని ప్రవేశపెట్టాలనుకున్నాడు. అది ఆనాటి పరిస్థితులలో నిజంగా దారి చూపించడమే. ప్రజాహితం అన్నది ఒక కోరిక మాత్రమే కాదు. ఆచరణలో అమలు జరపాల్సిన ఆదర్శం. అలాంటి ఆచరణకు నడుం కట్టడమే గురజాడ అడుగుజాడ. ♦

(“ఇరవయ్యో శతాబ్దాన్ని ప్రభావితం చేసిన తెలుగు కవులు” పుస్తకం నుండి)

స్వీకారం

How To Fight Corruption & Injustice

Guidelines for Action 2011

అవినీతిని, అన్యాయాలను ఎదుర్కోవడం ఎలా? సూచనలు

Dr. Rao VBJ Chelikani

వెల రూ॥ 150/-

చిరునామా :

International Foundation for Human Development

#12-13-705/10. AB, Balaji Residency, Gokulnagar

Tarnaka, Hyderabad - 500 017, Ph: 040 -6450 4993 / 6521 4993

దేశమును ప్రేమించుచున్నా

దేశమును ప్రేమించుచున్నా
మంచి యన్నది పెంచుచున్నా
వాట్టి మాటలు కట్టిపెట్టోయ్
గట్టి మేల్ తలపెట్టవోయ్

గురజాడ అప్పారావు
దేశభక్తి గీతం
పూర్తి పాఠం

ఓర్వలేమి పిశాచి, దేశం
మూలుగులు పీల్చే సెనోయ్
ఒరుల మేలుకు సంతసిస్తూ
ఐకమత్యం నేర్పవోయ్

పాడి పంటలు పొంగిపారలే
దారిలో నువు పాటు పడవోయ్
తిండి కలిగితే కండ కలదోయ్
కండ కలవాడేను మనిషోయ్

పరుల కలిమికి పొల్లి యేడ్చే
పాపికెక్కడ సుఖం కద్దోయ్
ఒకరి మేల్ తన మేలనెంచే
నేర్పరికి మేల్ కొల్లలోయ్

ఈసురోమని మనుషులుంటే
దేశమే గతి బాగుపడునోయ్
జల్దుకొని కళలెల్ల నేర్చుకు
దేశి సరుకులు నింపవోయ్

సొంత లాభం కొంత మానుకు
పారుగు వానికి తోడపడవోయ్
దేశమంటే మట్టి కాదోయ్
దేశమంటే మనుషులోయ్

అన్ని దేశాల్ క్రమ్మవలె నోయ్
దేశి సరుకుల నమ్మవలెనోయ్
డబ్బు తేలేనట్టి నరులకు
కీర్తి సంపద లబ్ధవోయ్

చెట్టపట్టాల్ పట్టుకొని
దేశస్థులంతా నడువవలెనోయ్
అన్నదమ్ముల వలెను జాతులు
మతములన్నియు మెలగవలెనోయ్

వెనక చూసిన కార్యమేమోయ్
మంచి గతమున కొంచెమేనోయ్
మందగించక ముందు కడుగేయ్
వెనుకపడితే వెనకెనోయ్

మతం వేరైతేను యేమోయ్
మనసు లొకటై మనుషులుంటే
జాతమన్నది లేచి పెరిగి
లోకమున రాణించునోయ్

పూను స్వర్ణను విద్యలందే
వైరములు వాణిజ్యమందే
వ్యర్థ కలహం పెంచబోకోయ్
కత్తి వైరం కాల్చవోయ్

దేశమనియెడి దొడ్డ వృక్షం
ప్రేమలను పూలెత్తవలెనోయ్
నరుల చమటను తడిసి మూలం
ధనం పంటలు పండవలెనోయ్

దేశాభిమానం నాకు కద్దని
వాట్టి గొప్పలు చెప్పకోకోయ్
పూని ఏదైనాను ఒక మేల్
కూర్చి జనులకు చూపవోయ్

ఆకులందున అణగిమణి
కవిత కోకిల పలుకవలెనోయ్
పలుకులను విని దేశమందభి
మానములు మొలకెత్తవలెనోయ్

హక్కుల కోసం శాసనకర్తలకు సమాజ (అనాధ) బాలల విజ్ఞప్తి

మేము చేయని నేరానికి అనాధగా ముద్రపడి బంధువులతో, చుట్టుప్రక్కల వారితో అనేక అవమానాలకు గురి అవుతూ బతుకుపోరాటం సాగిస్తున్నాము. అనాధాశ్రమాలలో ఆశ్రయం పొందుతున్న మాకు ఈ మానవ సమాజంలో, ఈ చట్టాల్లో మా స్థానం ఎక్కడో తెలియక అత్యంత దయనీయమైన స్థితిలో బతుకుతున్నాము.

చదువుకుండా అనే కోరికతో పాఠశాలలకు, కళాశాలలకు వెళితే తల్లిదండ్రుల పేర్లు, ఇంటిపేరు, చిరునామా ఏమిటి, ఆదాయం, పుట్టిన తేదీ, కులం, మతం అనే ప్రశ్నలకు ఏమి చెప్పాలో దిక్కు తోచక మాలాంటి అనేకమంది అనాధ బాలులు విద్యాభ్యాసానికి దూరం అవుచున్నారు.

మాకు జన్మనిచ్చిన వారు మాకు స్పృహ వచ్చేలోపే దూరం కావడం వలన అందరి పిల్లల్లాగా తల్లిదండ్రుల పేర్లు, ఇంటిపేరు, చిరునామా ఏమిటి, ఆదాయం, పుట్టినతేదీ, కులం, మతం తెలియకపోవడం వలన అనేక సౌకర్యాలకు దూరం అవుతున్నాము. మా సమస్యలను మానవతా ధృక్పథంతో ప్రభుత్వం అర్థం చేసుకుని మా భవిష్యత్తుకు ఒక “దిశా నిర్దేశం” చేయాలని అందుకు ఎమ్మెల్యేలు, ఎమ్మెల్యీలు సంఘీభావం తెలుపుతూ మా సమస్యల పరిష్కారానికి సహకరించాలని, ఈ క్రింద తెలిపిన మా విన్నపాలకు మీ సంపూర్ణ మద్దతు తెలపాలని కోరుతున్నాము.

1. ఈ మధ్యకాలంలో మా సమస్యని పరిష్కరించాలనే ఉద్దేశ్యంతో ప్రభుత్వం జి.ఓ. నెం. 47 ఆధారంగా ‘అర్పన్’ సర్టిఫికేట్ ఇవ్వాలని ఉత్తర్వులు జారీ చేసినారు. ఈ జి.ఓ. పై జిల్లా స్థాయిలో అధికారులకు సరైన అవగాహన లేకపోవడం వలన మాకు సర్టిఫికేట్ మంజూరు కావడం లేదు. ప్రభుత్వం వెంటనే వారికి సరైన గైడ్ లైన్స్ ఇచ్చి ఎలాంటి ఇబ్బందికి గురి చేయకుండా ‘అర్పన్’ సర్టిఫికేట్ ఇప్పించా లని కోరుతున్నాము.

2. ప్రభుత్వం కొన్ని మాసాల క్రితం మా స్థితిగతులను అర్థం చేసుకుని మానవతా ధృక్పథంతో అనాధలకు ఆరోగ్యశ్రీ కార్డులను ఇవ్వాలని క్యాబినెట్ నిర్ణయం తీసుకున్నది. కావున అనాధలకు వెంటనే ఆరోగ్యశ్రీ కార్డులను ఇవ్వాలని కోరుతున్నాము.
3. ప్రభుత్వం ఎంతోమందికి ఉచితంగా లేక కన్సెషన్ తో బస్ పాస్ లు ఇస్తున్నది. ఎలాంటి ఆర్థిక స్థోమత లేక, దిక్కు మొక్కు లేని అనాధలైన మాకు కొందరు దాత సహాయ సహకారాలతో చదువుతున్న మా అందరికీ కూడా ఉచిత బస్ పాస్ సౌకర్యం కల్పించవలసిందిగా కోరుచున్నాము.
4. బి.సి. ఎస్.సి, ఎస్.టి, డిజేబుల్డ్ (అంగవైకల్యం) విద్యార్థులకు ఇస్తున్నట్లుగా అనాధ బాలలకు కూడా ఉచితంగా టెక్స్ బుక్స్ మరియు అవసరమున్నన్ని నోట్ బుక్స్, డ్రస్ లు ఇవ్వాలని కోరుతున్నాము.
5. ప్రైవేట్ కాలేజీల్లో చదివే అర్హత ఉన్న అనాధ విద్యార్థులకు పూర్తిస్థాయిలో కాలేజ్ ఫీజు ప్రభుత్వం చెల్లించాలని కోరుతున్నాము.
6. మేము ఉన్నత చదువుల కోసం విదేశాలకు వెళ్ళే అర్హత సాధించినప్పుడు ప్రభుత్వం పూర్తిస్థాయిలో బాధ్యత వహించి ఆర్థికంగా ఆదుకోవాలని కోరుచున్నాము.
7. సమాజంలో అన్ని రకాలుగా చితికిపోయిన ఎస్.సి.,

- ఎస్.టి., బి.సి, వికలాంగులకు ప్రత్యేక కార్పొరేషన్ ద్వారా రక్షణ, అభివృద్ధి చర్యలు తీసుకుంటున్నట్లుగానే అనాధలకు కూడా ఒక కార్పొరేషన్ ఏర్పాటు చేసి పూర్తిస్థాయిలో అభివృద్ధి మరియు రక్షణ బాధ్యతలను ప్రభుత్వం, చేపట్టాలని కోరుతున్నాము.
8. అనాధలకు ప్రభుత్వం విద్యా సంస్థలలో మూడు శాతం రిజర్వేషన్ కల్పించాలని ఉద్దేశించిన జి.ఓ.ను పూర్తిస్థాయిలో అమలు కావడానికి అన్ని యూనివర్సిటీలకు, ఇంటర్ బోర్డుకు, విద్యా సంస్థలకు సరైన సమాచారం అందించాల్సిందిగా కోరుచున్నాము.
  9. జనాభా లెక్కల సేకరణలో అనాధలను ప్రత్యేక కేటగిరీ కింద గుర్తించి గుర్తింపు కార్డులను ఇవ్వాలని కోరుచున్నాము. అదేవిధంగా ఓటుహక్కుకు అర్హులైన వారందరికీ ఓటరు గుర్తింపు కార్డులను ఇవ్వాలని కోరుచున్నాము.
  10. కేంద్ర ప్రభుత్వం ఎంతోమందికి ఉచితంగా లేక కన్సెషన్ తో ట్రైన్ పాస్ లు ఇస్తున్నది. ఎలాంటి ఆర్థిక స్తోమత లేని మాకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం వెంటనే స్పందించి ట్రైన్ పాస్ లు ఇప్పించడానికి తగిన ప్రయత్నాలు, చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుచున్నాము.
  11. స్కూల్స్, కాలేజీ అడ్మిషన్ ఫార్మ్స్ లో 'ఆర్ఫన్' కాలమ్ ఉండేలా ప్రభుత్వానికి సూచించాలని కోరుతున్నాము.
  12. స్కాలర్ షిప్, ఫీజ్ రీయింబర్స్ మెంట్ అప్లికేషన్ పత్రాలలో 'ఆర్ఫన్' కాలం ఖచ్చితంగా ఉండేలా సూచించాలని కోరుచున్నాము.
  13. ప్రభుత్వం తన శాఖల ద్వారా గానీ స్వచ్ఛంద సంస్థలతో గానీ అనాధలపై పూర్తి స్థాయిలో సర్వే చేసి గణాంక వివరాలను సేకరించాలని కోరుచున్నాము.
  14. అర్హత కల్గిన నిరుద్యోగులకు ప్రభుత్వ రంగంలో మరియు ప్రైవేటు రంగంలో ప్రత్యేక కోటా ద్వారా ఉద్యోగ అవకాశం కల్పించాలి. ప్రైవేటు రంగంలో అనాధలకు ఉద్యోగ అవకాశం కల్పించే వారిని ప్రోత్సహించాలి.
  15. అనాధలకు అన్ని రకాలుగా చేయూతనిచ్చే వ్యక్తులను, సంస్థలను ప్రోత్సహిస్తూ పబ్లిసిటీ మెకానిజం ఏర్పాటు చేయాలి.
  16. అనాధ సమస్యలను త్వరితగతిన పరిష్కరించుటకు స్త్రీ శిశు సంక్షేమ శాఖ పరిధిలోనే ప్రత్యేకమైన అధికారులను నియమించి సత్వర సమస్య పరిష్కారానికి కృషి చేయాలి.
  17. ద్వైకా గ్రూపు సభ్యుల పిల్లలకు సంవత్సరానికి ఇస్తున్న

- రూ. 12000/- ఉపకారవేతనాన్ని అనాధ పిల్లలకు కూడా ప్రభుత్వం ఇవ్వాలి.
18. అభయహస్తం పథకం ద్వారా బాలికలకు ప్రభుత్వం ఇస్తున్న ఆర్థిక సహాయాన్ని అనాధ బాలికలకు కూడా వర్తింపజేయాలి.
  19. అనాధ బాలల రక్షణ కోసం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రత్యామ్నాయ రక్షణ ఏర్పాట్లను చేయాలి. ఇందుకోసం రాజస్థాన్, మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు అమలు చేస్తున్న ప్రత్యామ్నాయ ఏర్పాట్లను పరిశీలించి మన రాష్ట్రంలో అమలుచేయాలి.
  20. స్వచ్ఛంద సంస్థలు బాలల స్థితిగతులపై ప్రభుత్వానికి అందచేస్తున్న పరిశోధనలు, గణాంకాలు మొదలైనవి ఎప్పటికప్పుడు స్త్రీ, శిశు సంక్షేమశాఖ రాష్ట్ర మరియు జిల్లా కార్యాలయాలలో అందరికీ అందుబాటులో ఉంచాలి. మరియు వెబ్ సైట్ లో కూడా ఉంచాలి.
  21. అనాధ బాలలందరినీ జిల్లా బాలల సంక్షేమ మండలి ముందు ప్రవేశపెట్టేలా చర్యలు తీసుకోవాలి.
  22. స్త్రీ మరియు శిశు సంక్షేమ శాఖ మరియు నిధులను అనాధ బాలల సంక్షేమానికి ఖర్చు చేయాలి.
  23. జిల్లా బాలల సంక్షేమ మండలి వారు సూచించే అనాధ బాలల వైద్య సహాయం కోసం అన్ని ప్రభుత్వ ఆరోగ్య కేంద్రాలకు ప్రవర్తనావళిని సూచించాలి.
  24. బాలల సంక్షేమ మండలికి ఒక బాలుడిని / బాలికను "అనాధ" అని నిర్ణయించుటకు అధికారాలు ఇవ్వాలి. దీనికి సంబంధించిన జి.ఓ.ని అన్ని ప్రభుత్వ విభాగాలకు అందించాలి.
  25. అనాధ బాలల ఆశ్రమాలకు విద్యుత్ మరియు ఇంటి పన్నులను ప్రభుత్వమే భరాయించాలి. లేదా వాటిని స్వచ్ఛంద సంస్థలకు చెల్లించాలి.
  26. పూర్తిస్థాయిలో పనిచేయలేని మరియు మంచం పట్టిన స్థితిలో ఉన్న తల్లిదండ్రుల పిల్లలను మరియు దీర్ఘకాలిక వ్యాధులతో బాధపడుతున్న తల్లిదండ్రుల పిల్లలను కూడా "అనాధ బాలల" నిర్వచనములో చేర్చాలి.
  27. పిల్లలు మరియు ముఖ్యంగా అనాధ బాలల సంక్షేమానికి విడుదల చేసే అన్ని జి.ఓ.లను ప్రభుత్వంలోని అన్ని విభాగాలకు అందించవలసినదిగా కోరుచున్నాము.
  28. విద్య మరియు ఉద్యోగ దరఖాస్తు ఫారములలో అనాధలను ప్రత్యేక విభాగం క్రింద గుర్తించాలి. ఆ మేరకు ఆయా దరఖాస్తు ఫారాలలో ఏర్పాటు చేయాలి.
  29. 1998లో హౌస్ కమిటీ చేసిన సిఫార్సులను సత్వరము అమలు చేయాలి. ◆

ASER Annual Status of Education Report

‘అసర్’ ఏడేళ్ళ ప్రస్థానం - ఒక పరిశీలన

- బండారు రామ్మోహన్ రావు

పారంభమైన అసర్ 2011 సర్వే

“వివిధ రాష్ట్రాలలో, ప్రాంతాలలో నివసిస్తూ వేరు వేరు భాషలు మాట్లాడే భారత ప్రజలమైన మేము మా పిల్లలతో కూర్చుని మా ఇళ్లను, మా గ్రామాలను, మా పాఠశాలలను పరిశీలించి తయారు చేసిన ఈ నివేదిక మన కోసం, మరింత మెరుగైన భారతదేశ నిర్మాణం కోసం”. అంటూ ప్రతి సంవత్సరం అసర్ సర్వే నివేదిక ప్రచురించిన ప్రతి సందర్భంలోను రాసుకుంటున్నాము.

ఎన్నో అనుభవాలు ఎన్నెన్నో అనుభూతులు ఎంతో విలువైన సమాచారం క్రోడీకరిస్తే అసర్ సర్వే. అసర్ అనే హిందీ మాటకి ‘ప్రభావం’ అని తెలుగులో అర్థం. ఇంగ్లీష్ లో అయితే ‘ఇంపాక్ట్’. అసర్ ని పూర్తిగా విడదీస్తే ‘యాన్యువల్ స్టేటస్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషన్ రిపోర్టు’ అవుతుంది. అసర్ అనే అర్థంలో మన ముఖాన్ని మనమే చూసుకుని బేరీజు వేసుకుంటున్నాం. 2004లో దేశవ్యాప్తంగా ప్రథమే అనే స్వచ్ఛంద సంస్థ మొదలు పెట్టిన ఈ ప్రస్థానం ఏడేళ్ళుగా కొనసాగుతుంది. 2004లో ఫైలెట్ ప్రాజెక్ట్ కింద తీసుకున్న ఈ విద్యాసర్వే 2005 నుండి నిరంతరాయంగా ప్రతి సంవత్సరం కొనసాగుతుంది. మనం కొనే వస్తువులపై చెల్లించే పన్నుల్లో ప్రతిదానిలో కూడా 2 శాతం పన్ను ‘విద్యాసెస్’

కింద అదనంగా కేంద్రప్రభుత్వం వసూలు చేస్తుంది. 2005లో మొదలైన ఈ పన్ను ప్రస్తుతం 3 శాతానికి పెరిగింది. కేంద్రప్రభుత్వం సాధారణంగా విధించే పన్నులకి ఈ విద్యాసెస్ అదనం. మరి మన కష్టార్జితాన్ని మన పిల్లల చదువు పేర ప్రభుత్వం అదనంగా 3 శాతాన్ని పిండుకొంటుంటే మన పిల్లల చదువు గురించి, వారి సౌకర్యాల గురించి మనం కాకుండా మరెవరు పట్టించుకుంటారు.

2005-06 సంవత్సరాల్లో ఈ అసర్ సర్వేని లోక్ సత్తా ఉద్యమ సంస్థ చేపట్టి మన రాష్ట్రంలో హైదరాబాద్ మినహాయించి మొత్తం 22 జిల్లాల్లో విజయవంతంగా పూర్తి చేసింది. అసర్ రాష్ట్ర సమన్వయకర్తగా బండారు రామ్మోహన్ రావు

వ్యవహరించారు. 2007 నుండి ప్రథమ్ సంస్థ రాష్ట్రంలోని జిల్లా విద్య శిక్షణా కేంద్రం (DIET) లోని ఉపాధ్యాయ శిక్షణ తీసుకుంటున్న విద్యార్థులతో ఈ సర్వే నిర్వహిస్తుంది. రాష్ట్ర శిక్షణా రిసోర్సు పర్సన్ గా డి. సోమసుందర్, బండారు రామ్మోహన్ రావు గత ఏడేళ్ళుగా శిక్షణ ఇస్తున్నారు.

దేశంలోని 575 జిల్లాల్లో ప్రతి జిల్లాకి 30 గ్రామాల్లో , గ్రామానికి 20 ఇళ్లలోని 5 నుండి 14 సంవత్సరాల పిల్లల్ని సర్వే చేస్తుంది. పిల్లలు ఎలా చదవగలుగుతున్నారు, రాయగలుగుతున్నారు, సాధారణ లెక్కల పరిజ్ఞానాన్ని ఈ సర్వే పరిశీలిస్తుంది. క్లాసు రూంలో పిల్లల సంఖ్య, సర్వే చేసిన రోజు వారి హాజరును కూడా పరిశీలిస్తుంది. దానికి తోడు ప్రతి సంవత్సరం ఒక కొత్త అంశాన్ని కూడా ఈ సర్వే చేపడుతుంది.

ఒకసారి పిల్లల తల్లిదండ్రుల విద్య పరిజ్ఞానాన్ని పరిశీలిస్తే మరోసారి పిల్లలు కరెన్సీ నోట్లని ఎలా గుర్తుపడు తున్నారో, గడియారంలో సమయాన్ని గుర్తుపడు తున్నారా? తెలుసు కుంటుంది. సర్వే చేసే ఇళ్ళలో వారికి ఉన్న ఎడ్లబండ్లు, ట్రాక్టరు వగైరా మోటారు వాహనాలు,

వారి ఇళ్ళలో ఉన్న పెంపుడు జంతువులు, పశుసంపద కూడా తెలుసుకుంది. గ్రామానికి ఉన్న రోడ్లు, టెలిఫోన్ సౌకర్యం, బ్యాంకు, పోస్టాఫీసు లాంటి మౌలిక వసతులు, సౌకర్యాలు కూడా సర్వేలో భాగమే. అలాగే ఇళ్ళలో ఉన్న రేడియో, టీవీ లాంటి ఎలక్ట్రానిక్ వస్తువులు, మరుగుదొడ్డి, టెలిఫోన్ లాంటి సౌకర్యాలు కూడా తెలుసుకుంటుంది. నవంబరులో జరిగే 2010 అసర్ సర్వే కార్యక్రమంలో మొబైల్ ఫోన్ల వినియోగాన్ని నిరక్షరాస్యులైన మహిళలు ఎలా ఉపయోగిస్తున్నారో తెలుసుకుంది. 2011లో 'బోసన్ టూల్' పరీక్షను మొదలుపెట్టారు. ఇందులో కొన్ని సామాన్య లెక్కలతోపాటు, దేశంలోని ఆరుగురి సెలబ్రిటీల ఫోటోలను 10 నుండి 16 సంవత్సరాల పిల్లలకు చూపించి వారిని గుర్తుపట్టమంటారు. అందులో మహాత్మాగాంధీ, సచిన్

టెండూల్కర్లని తొంభైశాతం పిల్లలు గుర్తుపడుతున్నారు. మనదేశ రాష్ట్రపతి ప్రతిభాపాటిల్, ప్రధాని మన్మోహన్ సింగ్ లను నూటికి తొంభై శాతం పిల్లలు గుర్తించడం లేదు.

ఆ గ్రామంలోని ప్రభుత్వ ప్రాథమిక, ప్రాథమికోన్నత పాఠశాలల స్థితిగతులను కూడా ఈ సర్వే పరిశీలిస్తుంది. క్లాసు రూంలు, మరుగుదొడ్లు, ఆటస్థలాలు ఇలా పాఠశాల మౌలిక వసతుల గురించి కూడా సర్వే చేస్తుంది. ఉపాధ్యాయ విద్యావలంబీర్ల పోస్టులు, ఖాళీలు, సెలవులు, వారి హాజరు, అసధికారిక గైర్వాజరు ఇలా ఉపాధ్యాయుల పనితీరును కూడా పరిశీలిస్తుంది. ప్రతి తరగతికి ఒక గది ఉందా లేదా? వాటిలో పిల్లలు కూర్చునే వసతి ఏ విధంగా ఉందో కూడా పరిశీలిస్తుంది. మధ్యాహ్న భోజన పథకం ఎలా అమలు జరుగుతుంది? పాఠశాల

ఆవరణలోనే వంటగది నిర్మించారా?, దానిలోనే వంట చేస్తున్నారా?, పదార్థాల నాణ్యత ఎలా వుంది?, అందరిపిల్లలకు భోజనం అందుతోందా? ఇవన్నీ పరిశీలనాంశాలు. అందుకే దేశంలో ఇంత పెద్ద ఎత్తున, స్వచ్ఛందగా జరుగుతున్న సర్వే మరొకటి లేదనడం అతిశయోక్తి కాదు.

వైవేటు బడుల చదువులు అంతంత మాత్రమే

2001లో సర్వశిక్ష అభియాన్ ప్రారంభమైన తరువాత నాలుగేళ్ళకి ఆ పాఠశాలల్లో పిల్లల విద్యా ప్రమాణాలు ఎలా ఉన్నాయి? అలాగే వైవేటు పాఠశాలల పిల్లల విద్యా ప్రమాణాలు కూడా ఎలా ఉన్నాయో తెలుసుకోవడానికి 2005లో అసర్ సర్వే మొదలైంది. ప్రభుత్వ బళ్ళల్లో పిల్లల విద్యా ప్రమాణాలు తక్కువగా వుంటాయని వైవేటు బళ్ళల్లోనైతే ఈ ప్రమాణం చాలా మెరుగ్గా వుంటాయని సమాజంలో ప్రజలకి ఒక నమ్మకం ఉంది. కాని ఈ సర్వే గత 5 ఏళ్ళుగా తేల్చిదేమింటంటే వైవేటు బళ్ళు ప్రభుత్వ స్కూళ్ళు కంటే పెద్దగా మెరుగ్గా ఏమిలేవని అర్థమైంది. ఇంగ్లీషు మీడియం స్కూళ్ళలోని పిల్లలకి ఇంగ్లీష్ భాషలోనే పరీక్ష నిర్వహించడం ఈ సర్వే ప్రత్యేకత. అలాగే ఒకే రాష్ట్రంలో సరిహద్దు

ప్రాంతాల్లోని వివిధ భాషలు మాట్లాడే పిల్లలకి వారి మాతృభాషలోనే ఈ పరీక్ష నిర్వహిస్తారు. అయినా విద్యా ప్రమాణాల విషయానికి వస్తే అంతటా అదే మాదిరిగా కనపడుతుంది. అన్నం ఉడికిందా? లేదా? అనే పరీక్షలాగే ఈ అసర్ విద్యా సర్వే దేశమంతా పిల్లల్ని పరీక్షిస్తుంది.

లక్ష్యాలు ఘనం... ఆచరణ శూన్యం....

సార్వత్రిక ప్రాథమిక విద్య మనదేశం పెట్టుకున్న ప్రధాన లక్ష్యాలలో ఒకటి. పదేళ్ళలో దేశంలో నిరక్షరాస్యతను తొలగిస్తామని మన రాజ్యాంగంలో ఘనంగా రాసుకున్నాం. రాసుకుని 60 ఏళ్ళు పూర్తయినా ఇంకా మనదేశంలో 36% మంది నిరక్షరాస్యలే అని చెప్పుకోవడం సిగ్గుచేటు. అక్షరాస్యలుగా పేర్కొంటున్న 64% మందిలో కూడా సగం మంది వేలిముద్రల నుండి సంతకాలకు మారినవారే. ఒక విషయాన్ని చదివి అర్థం చేసుకుని వ్యక్తం చేసే ప్రక్రియనే పూర్తిగా అక్షరాస్యతగా భావించాలి. కాని నేడు సంతకం చేయడం వస్తే అక్షరాస్యలుగా పరిగణించడం వల్ల ప్రభుత్వం అంకెల గారడీ చేస్తుంది. అలాగే మహిళల అక్షరాస్యతలో పురుషులకి, మహిళలకి తేడా చాలా ఉంది. ప్రాథమిక స్థాయిలోనే బాలికల చదువును ఆపేయడం జరుగుతుంది.

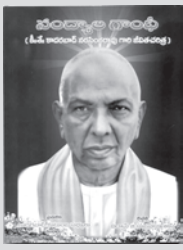
పిల్లలను బడిలో చేర్పించే ప్రక్రియ (ఎన్రోల్మెంట్) ఘనంగా వున్నా వారిలో ప్రాథమిక విద్య పూర్తి చేయకుండానే సగం మంది 'డ్రాప్ అవుట్స్' అవుతున్నారు. ఇలా ఉన్నతవిద్యకు కేవలం 3శాతం మంది మాత్రమే వెళుతున్నారు. ఈ పరిస్థితిని మార్చాల్సిన అవసరం ఉంది. కష్టపడి చదవడం కాకుండా ఇష్టపడి చదివేలాగా పిల్లల్ని ప్రోత్సహించాలి. దీనికి ఉపాధ్యాయులే కాదు తల్లిదండ్రులు, పౌరసమాజం తోడ్పడాలి.

అసర్ సర్వే ఫలితాలు

సర్వశిక్ష అభియాన్ ఫలితాలు మెల్లమెల్లగా మొదలవుతున్నాయి. గత ఐదేళ్ళుగా అసర్ సర్వే ఫలితాలను బట్టి కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు పలు చర్యలు తీసుకుంటున్నాయి. దేశవ్యాప్తంగా పాఠశాలల్లో తరగతి గదుల నిర్మాణం ఎక్కువగా జరిగింది. పాఠశాలల్లో మౌలిక వసతుల ఏర్పాటులో మరుగుదొడ్ల నిర్మాణం కూడా పెరిగింది. కాని వాటి వాడకం ఇంకా పెరగాల్సి ఉంది. అవసరమయిన బోధనాసిబ్బందిని నియమించారు. పిల్లల నమోదు పెరిగింది. కాని హాజరుశాతం తగ్గింది. పిల్లల్లో

చదువుపట్ల ఆసక్తి పెరిగింది. పిల్లల చదివే శక్తి సుమారు 19 శాతం పెరిగినట్లుగా తెలుస్తుంది. కాని వారి తరగతి వారీగా సామర్థ్యం పెరగలేదు. అంటే 3వ తరగతి పిల్లవాడు 1వ తరగతి పుస్తకం మాత్రమే చదవగలుగుతున్నాడు. తన మూడవ తరగతి పుస్తకాన్ని పూర్తిగా చదవలేకపోతున్నాడు.

బాలలందరికీ తప్పనిసరి ఉచితవిద్య అందించాల్సిన లక్ష్యంతో 2009 సంవత్సరంలో విద్యాహక్కు చట్టం వచ్చింది. ఇది చాలా ఖర్చుతో కూడుకున్న పని. దీనిలో కేంద్రప్రభుత్వం వాటాను పెంచమని రాష్ట్రాలు అడుగుతున్నాయి. ఈ డబ్బంతా మన పన్నుల నుంచి వచ్చేదే. ఈ ఖర్చులన్నీ బాధ్యతాయుతంగా పారదర్శకంగా వుంటూ కిందిస్థాయి బాలలకు చేరాల్సిన అవసరం ఉంది. పై చట్టంలో పాఠశాల యాజమాన్య సంఘాలను ఏర్పరచాలి. ఈ సంఘాల ఏర్పాటులో రాజకీయాలు చోటుచేసుకుంటున్నాయి. పాఠశాలలకు అధికార యంత్రాంగానికి, ప్రజలకు ఈ డబ్బు ఎక్కడినుంచి వస్తుంది? ఎలా ఖర్చవుతుంది? అనే విషయాన్ని తెలపాల్సిన అవసరం వుంది. దీనికోసం "నేషనల్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ పబ్లిక్ పైనాన్స్ అండ్ పాలసీ" (యన్ఐపిఎఫ్పి) "అసర్ సెంటర్" కలిపి 'పైసా' (PAISA) అనే ప్రాజెక్టును ప్రారంభించింది. గత సంవత్సరం పాఠశాలలకు వచ్చే ప్రభుత్వ ఆర్థిక సహాయాలను, గ్రాంటులను ఎలా ఉపయోగిస్తున్నారు? అసలు ఆ గ్రాంటులు పాఠశాలలకు అందుతున్నాయా? అనే విషయాన్ని అసర్ సర్వే పరిశీలించింది. చాలా పాఠశాలలకు ఆ గ్రాంటులు సరియైన సమయంలో అందకపోవడం, కొన్ని పాఠశాలలకు ఆ గ్రాంటు వస్తున్నట్టే తెలియకపోవడం జరిగింది. దీన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని 2010 అసర్ 'పైసా' "Planning account ion expenditure

<p>స్వీకారం</p> <p>నంద్యాల గాంధీ</p> <p>(కీ.శే. కాదరబాద్ నరసింగరావు గారి జీవిత చరిత్ర)</p> <p>రచన</p> <p>విద్యాన్ జి. సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి</p>	
<p>చిరునామా :</p> <p>కె. రవీంద్రనాథ్</p> <p>ఇ.నెం. 25-684-46, శ్రీనివాసనగర్, రైతుబజార్ వద్ద, నంద్యాల</p> <p>ఫోన్ : 08514-242831, సెల్ : 9949 51008</p> <p>డా॥ కె. ఉదయశంకర్</p> <p>ఇ.నెం. 154/3, బైరుమల్ వీధి, నంద్యాల</p> <p>ఫోన్ : 08514-242134, సెల్ : 94402 90498</p>	

incitation studies and accountability” (PAISA) అనే కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించింది. ఇందులో ప్రాథమిక ప్రాథమికోన్నత పాఠశాలలకి ప్రతి సంవత్సరం వచ్చే పాఠశాల అభివృద్ధి గ్రాంటు, పాఠశాల నిర్వహణ గ్రాంటు, బోధనాసామాగ్రి గ్రాంటుతో పాటు తరగతి గది నిర్మాణం, నిర్వహణ, పిల్లలు కూర్చోవడానికి కావలసిన ఫర్నిచరు అవసరాలకి వచ్చే ఆర్థిక సహాయాలు ఎలా వస్తున్నాయో ఈ సర్వే చేపడుతుంది.

ప్రారంభమైన అసర్ 2011 సర్వే

సర్వశిక్ష అభియాన్ 2010 తో ముగియాల్సి ఉంది. కాని ఇప్పుడిప్పుడే ఫలితాలు వస్తున్న దిశలో కేంద్రప్రభుత్వం ఈ ప్రాజెక్టును మరో 2 సంవత్సరాలు పొడిగించింది. అసర్ సర్వే కూడా వచ్చే రెండు సంవత్సరాల్లో జరుగుతుంది. 2011 అసర్

సర్వే జిల్లా కో-ఆర్డినేటర్ల శిక్షణా తరగతులు సీమాంధ్ర ప్రాంతంలోని 13 జిల్లాలకుగాను అక్టోబర్ 13 నుండి 16 వరకు విశాఖపట్నంలో జరిగాయి. ఈ కార్యక్రమంలో అసర్ ఢిల్లీ ప్రతినిధి రంజని రాష్ట్ర మాస్టర్ ట్రైనర్ డి. సోమసుందర్ పాల్గొన్నారు. తెలంగాణా జిల్లాల శిక్షణ హైదరాబాద్ కొత్తపేటలోని ప్రజాస్వామ్య శిక్షణా కేంద్రంలో నవంబర్ 2 నుండి 5 వరకు జరిగింది. ఈ శిక్షణకు ప్రారంభకులుగా లోక్సత్తా కార్యదర్శి బండారు రామ్మోహన్ రావు, ముఖ్యఅతిథిగా లోక్సత్తా ఉద్యమ సంస్థ సమన్వయకర్త టి.ఎల్.నరసింహారావు హాజరయ్యారు.

ఈ శిక్షణా తరగతుల్లో రాష్ట్ర రిసోర్సు పర్సన్స్ గా కలవేణి శ్రీనివాస్, వేణుగోపాల్, రమణి, మంజుల, ఫణి, యాదగిరి తదితరులు పాల్గొన్నారు. ♦

అసర్

అసర్ - యాన్యువల్ స్టేటస్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషన్ రిపోర్టు - 2005లో ప్రారంభమయింది. మనదేశం పెట్టుకున్న ప్రధాన లక్ష్యాలలో ప్రాథమిక విద్యను సార్వత్రికరించడం ఒకటి. అంటే 6-14 వయోవర్గంలోని బాలలందరినీ బడిలో చేర్చించడం, వారంతా బాగా చదువుకునేట్లు చూడటం. ప్రాథమిక విద్యను అందరికీ అందించేందుకు ప్రభుత్వం పథకాలను చేపడుతోంది. పిల్లలందరికీ ప్రాథమిక విద్యను అందించేందుకు మనమంతా పన్నులు చెల్లిస్తున్నాం. పైగా జాతీయ ప్రభుత్వానికి చెల్లించే పన్నులలో 3% సొమ్మును విద్యాసంకంకంగా అదనంగా చెల్లిస్తున్నాయి. విద్య విషయంలో ఇంతవరకూ మనం ఎంత దూరం ప్రయాణించింది, ఇంకా ఎంత దూరం ప్రయాణించాల్సింది కూలంకషంగా పరిశీలించి తగు నిర్ధారణలకు రావలసిన బాధ్యత, పౌరులుగా, దేశహితైషులుగా మనందరి మీద ఉంది. గ్రామీణభారతంలో ప్రాథమిక విద్యాస్థితి ఏ విధంగా ఉన్నదీ తెలుపుతూ పౌరులు రూపొందించిన అంశాలను అసర్ తెలుపుతున్నది.

అసర్ కార్యక్రమంలో లోక్సత్తా భాగస్వామ్యం

2005 సం॥ లో డా॥ జయప్రకాష్ నారాయణ్ గారు సోనియాగాంధీ అధ్యక్షతన జాతీయస్థాయిలో ఉన్న నేషనల్ అడ్వజరీ కమిటీ (ASER) జాతీయ సలహామండలిలో సభ్యుడుగా ఉండేవారు. ముంబాయి కేంద్రంగా పని చేసే ప్రథమ్ వ్యవస్థాపకులు డా॥ మాధవ్ చౌహాన్ కూడా అందులో సభ్యులే. ఆ పరిచయం, లోక్సత్తాకు విద్య, ప్రజారోగ్యం కార్యక్రమాల పట్ల వున్న లక్ష్యం వల్ల ఆంధ్రప్రదేశ్ లో అసర్ కార్యక్రమాన్ని చేపట్టింది. దేశమంతా ప్రతి రాష్ట్రంలో వందలాది సంస్థలు ఈ కార్యక్రమాన్ని చేస్తే ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ఒక్క లోక్సత్తా మాత్రమే ఈ బృహత్ కార్యాన్ని ఉద్యమంగా నిర్వహించింది. 2005, 2006 రెండు సంవత్సరాలలో లోక్సత్తా కార్యకర్తలే ఈ అసర్ సర్వేను నిర్వహించారు. ఈ కార్యక్రమానికి రాష్ట్ర సమన్వయకర్తగా బండారు రామ్మోహన్ రావు వ్యవహరించగా, డి. సోమసుందర్ అసర్ రిపోర్టు తెలుగు సంకలనం చేసారు. 2007 నుండి వీరిద్దరు రాష్ట్ర అసర్ సర్వే కార్యక్రమానికి రిసోర్సు పర్సన్స్ వ్యవహరిస్తున్నారు. క్షేత్రస్థాయి కార్యక్రమాలలో భాగం పంచుకోవడానికి వీలుగా కడప, చిత్తూరు జిల్లాలకి రామ్మోహన్ రావు జిల్లా కో-ఆర్డినేటర్ గా వ్యవహరించి సర్వే నిర్వహించారు. పశ్చిమగోదావరి జిల్లాకి సోమసుందర్ అసర్ సర్వే సమన్వయకర్తగా వ్యవహరిస్తున్నారు. లోక్సత్తా ఉద్యమ సంస్థ సమన్వయకర్త టి.ఎల్.నరసింహారావు, జనబలం వర్కింగ్ ఎడిటర్ బాలగంగాధర్ రావు అసర్ కార్యక్రమానికి లోక్సత్తా తరపున తమ చేయూతను అందిస్తున్నారు.

దేశాన్ని ప్రేమించే నాయకత్వం కావాలి

అనంతపురం బహిరంగ సభలో డా॥ జయప్రకాష్ నారాయణ

అనంతపురం : రాజ్యాంగం బలమైన స్వేచ్ఛ, స్వతంత్రం మనకిచ్చింది. మేధావులు మౌనం వీడితేనే అభివృద్ధి జరుగుతుంది. పరిపాలించే సత్తా యువతలో ఉంది. ప్రపంచంలోనే అత్యధిక యువత ఉన్న దేశం మనది. నాయకత్వ లక్షణాలు ఉండి ప్రజలనే ప్రభువులుగా భావించి పనిచేసే యువతకు లోక్ సత్తా ఆహ్వానం పలుకుతోంది. దేశాన్ని ప్రేమించే యువత రాజకీయాల్లోకి రావాలని లోక్ సత్తా పార్టీ రాష్ట్రాధ్యక్షుడు, ఎమ్మెల్యే జయప్రకాష్ నారాయణ్ పిలుపునిచ్చారు. జిల్లా పర్యటనకు వచ్చిన ఆయన రాత్రి నగరపాలక సంస్థ కార్యాలయం ఎదురుగా 'ప్రజాభేరి' బహిరంగ సభలో పాల్గొన్నారు. జిల్లా నాయకులు డాక్టరు కొండయ్య సభకు అధ్యక్షత వహించగా రాష్ట్ర నేతలు హాజరై మాట్లాడారు. ఈ సందర్భంగా జయప్రకాష్ నారాయణ్ మాట్లాడుతూ మార్పును సాధించే రాజకీయాలు రావాలి. దానికి యువత ముందుకు రావాలన్నారు. వారసత్వ రాజకీయాలకు స్వస్తి చెప్పి

జనరాజకీయాలకు నాందిపలికే వేదిక లోక్ సత్తా పార్టీ అన్నారు భ్రష్టుపట్టించే రాజకీయాలు వద్దు... టంగుటూరి ప్రకాశం, నీలం సంజీవరెడ్డి లాంటి గొప్ప నేతలు నడిపిన రాజకీయాలు కావాలన్నారు. పార్టీ కోసం కృషి చేసి బలపరిచి ప్రజా శ్రేయస్సు కాంక్షించే నాయకత్వం కావాలన్నారు. సొంత లాభం కొంత మానుకొని ప్రజాసమస్యల కోసం పనియాలన్నారు. రాజకీయాలను ద్వేషించొద్దు... రాజకీయాల్లో అవినీతిని ద్వేషించాలన్నారు. ఆత్మగౌరవంతో పార్టీలో పనిచేయవచ్చన్నారు. పలువురి చేరిక సభప్రారంభంలో పెద్ద ఎత్తున యువత లోక్ సత్తా పార్టీలో చేరారు. అశోక్ కుమార్ నాయుడు, అనీల్ కుమార్, వారి స్నేహితులు పార్టీలో చేరారు. జయప్రకాష్ నారాయణ్ పార్టీ కండువా వేసి పార్టీలోకి ఆహ్వానించారు. క్రీయాశీలక రాజకీయాల్లో చేరాలని పార్టీలో చేరినట్లు ప్రకటించారు. ప్రజల సంక్షేమమే ధ్యేయంగా పనిచేస్తామన్నారు. జిల్లాలో యువసత్తాను బలోపేతం చేసి

కొత్త సమాజాన్ని నిర్మిద్దాం

ప్రకాశం జిల్లా, కనిగిరి పట్టణం : లోక్ సత్తా పార్టీలో చేరి కొత్త సమాజాన్ని నిర్మిద్దామని యువసత్తా రాష్ట్ర అధ్యక్షులు శివాజీరాజు పిలుపునిచ్చారు. స్థానిక స్వర్ణాప్యాలేస్ లో లోక్ సత్తా మున్సిపల్ శిక్షణ తరగతులు జరిగాయి. ఈ సందర్భంగా ఆయన మాట్లాడుతూ రాబోయే ఎన్నికల్లో సారా పార్టీలను సాగనంపుదామన్నారు. ప్రస్తుతం అధికార, ప్రతిపక్ష పార్టీలు మధ్యం, నోటు జూపి ప్రజలతో ఓట్లు వేయించుకుని తర్వాత ప్రజల బాగోగులు పట్టించుకోవడం లేదన్నారు. అదే విధంగా ప్రతిపక్ష హోదాలో ఉండాల్సిన వారుకూడా సమస్యలపట్ల నిమ్మకు నీరెత్తినట్లు వ్యవహరిస్తున్నారని విమర్శించారు. ఇలాంటి వారికి రాబోయే ఎన్నికల్లో బుద్ధి చెప్పాలని కోరారు. ఈ కార్యక్రమంలో నియోజకవర్గ బాధ్యులు ఇరిగినేని నర్సయ్య తదితరులు పాల్గొన్నారు.

యువతకు నాయకత్వ లక్షణాలు ముఖ్యం

చిలకలూరిపేట : విద్యార్థులు భవిష్యత్తులో కార్పొరేట్ ఉద్యోగాల్లో రాణించాలంటే నాయకత్వ లక్షణాలు కలిగి ఉండాలని ఉపాధ్యాయులు వలేటి నాగేశ్వరరావు అన్నారు. నాదెండ్ల మండలం గణపరం మంజీరా వసతిగృహంలో లోక్ సత్తా పార్టీ ఆధ్వర్యంలో విద్యార్థులకు ఆర్ట్ ఆఫ్ లివింగ్ అంశంపై అవగాహన సదస్సు జరిగింది. ఈ కార్యక్రమంలో లోక్ సత్తా నియోజకవర్గ కార్యదర్శి కామినేని ఆంజనేయులు, పట్టణ ప్రధాన కార్యదర్శి మురికిపూడి ప్రసాద్, పార్టీ నాయకులు సాధిక్, యువసత్తా నాయకులు ప్రవీణ్, నాగరాజు, పెరుగురాము తదితరులు పాల్గొన్నారు.

అనంతపురంలో డా॥ జేపీ పర్యటన...

రానున్న ఎన్నికల్లో గెలిచి చూపిస్తామన్నారు. అనంతరం పార్టీ కార్యకర్తలు ఇచ్చిన కత్తిని చేతపట్టారు. రాష్ట్ర నాయకులు కటారి శ్రీనివాసరావు, ఓంకార్, ఈదచెన్నయ్య, కె.గీతామూర్తి, రాష్ట్ర యువత నాయకులు రాము, రాంబాబు, రైతుసంఘం ఇన్ ఛార్జ్ బాబు, జిల్లా నాయకులు నాగరాజు, ఇస్మాయిల్, రాయల్ కొండయ్య, నాగేంద్ర, నిజాంవలి, సత్యనారాయణ, అమర్ నాథ్, నబీరసూల్, కాసప్ప, మహిళాసత్తా నాయకురాలు సరస్వతమ్మ, వెంకటలక్ష్మి, రాఘవేంద్రమ్మ, రాజేశ్వరి కార్యకర్తలు, పార్టీ అభిమానులు పాల్గొన్నారు.

ఉపాధ్యాయ విలువలు పెరుగుతున్నాయి

అనంతపురం : నేటి విద్యార్థులను ఉత్తమ పౌరులుగా తీర్చిదిద్దే గురుతర బాధ్యత ఉపాధ్యాయుల మీద ఉంది. ఉపాధ్యాయుల విలువలు పెరుగుతున్నాయని లోక్ సత్తా పార్టీ అధ్యక్షుడు

జయప్రకాష్ నారాయణ్ అన్నారు. రాత్రి ఐఎంఏ సమావేశ మందిరంలో ఉపాధ్యాయసత్తా సమావేశంలో ఆయన మాట్లాడారు. ఉపాధ్యాయులు విద్య బోధించడంలో క్రీడాకారుడులా చురుగ్గా ఉండాలన్నారు. ఉత్తమ పౌరులను అందించే గురువులు సమాజానికి ఎంతో అవసరమన్నారు. విద్యావ్యవస్థలో మార్పులు వస్తున్నాయని వాటిగనుగుణంగా బోధన మార్చుకోవాలని ఉపాధ్యాయ సత్తా నేతలకు సూచించారు. ఉపాధ్యాయ సత్తా నాయకులు ఫయాజ్ ఉద్దీన్, అజాంతల్లా, శ్రీనివాసులు, నాగరాజు పాల్గొన్నారు.

ముస్లింల సమస్యలను శాసనసభలో ప్రస్తావిస్తా...

ముస్లిం రిజర్వేషన్లు వక్ఫ్ ఆస్తుల పరిరక్షణ తదితర డిమాండ్లతో అనంతపురంలో ముస్లింలు చేస్తున్న రెండు రోజుల నిరాహార దీక్షా శిబిరాన్ని డా॥ జేపీ సందర్శించి వారి డిమాండ్ల సాధనకు కృషి చేస్తానని హామీ ఇచ్చిన దీక్ష విరమింపజేసారు.

విజయనగరం లో ఆస్తిపన్ను పెంపుకు నిరసనగా దీక్షలు

మున్సిపాలిటీలలో అసాధారణంగా పెంచిన ఆస్తిపన్నును తక్షణం రద్దు చెయాలని పట్టణ పౌరవేదిక ప్రభుత్వాన్ని డిమాండ్ చేసింది. మున్సిపాలిటీలలో ఆస్తిపన్నును విపరీతంగా పెంచడాని నిరసిస్తూ పట్టణ పౌరవేదిక 30 గంటల నిరసన దీక్షకు ప్రారంభించింది. ఈ సందర్భంగా వేదిక సభ్యులు లోక్ సత్తా పార్టీ జిల్లా అధ్యక్షుడు భీశెట్టి బాబ్జీ మాట్లాడుతూ ప్రజలకు కనీస సౌకర్యాలు, మౌలిక సదుపాయాలు కల్పించకుండా పన్నులు మాత్రం వీపరీతంగా పెంచడాన్ని విమర్శించారు. పట్టణాలలో వీధి లైట్లు వెలగడం లేదని, మంచినీటి జరగడం లేదని, పారుతున్న పరిస్థితి అదువానంగా ఉందని ఆయన దుయ్యబట్టారు. ఈ నెపథ్యంలో పన్ను పెంచడమే ఒక తప్పయ్యతే అడ్డు అడుపులేకుండా దారుణంగా పెంచడం అది 150 నుండి 200 వందల శాతం పెంచెయ్యడం ప్రభుత్వ వికృత చాపలకు ఆయన విమర్శించారు. పట్టణాన్ని మురికి కూపంగా చేశారని చేయ్యి తడవందే మున్సిపాలిటీ పనులు జరగడం లేదని ఆయన ఆరోపించారు. పెంచిన ఈ కార్యక్రమంలో కె.కె.ఎం. రాజు, ఐ.అనంతలక్ష్మి తిప్పాన కోటేశ్వరరావు, ఎల్.కె.జైన్, సి.పెచ్. అప్పలరాజు తదితరులు కూడా పాల్గొన్నారు.

ఈ నిరాసన దీక్ష శిబిరాన్ని తెలుగుదేశం పార్టీ నాయకులు మాజీ మంత్రి అశోక గజపతి రాజు, వైయస్ఆర్ కాంగ్రెస్

నాయకులు మాజీ మంత్రి పి. సాంబశివరాజు అనేక ప్రజాసంఘాల ప్రముఖులు సందర్శించి తమ సంఘీభావాన్ని ప్రకటించారు.

అవినీతిని అంతం చేసే పార్టీలకే పట్టం

హైదరాబాద్, మోతీనగర్ : రాజకీయాల్లో కీలకమైన పాత్రను పోషించే యువత అవినీతిని అంతం చేసే పార్టీలకు అండగా ఉండాల్సిన సమయం అసన్నమైందని లోక్ సత్తా ప్రతినిధులు పిలుపునిచ్చారు. లోక్ సత్తా ఆధ్వర్యంలో మోతీనగర్ పరిధిలోని పౌరసహాయ కేంద్రంలో లోక్ సత్తా పార్టీ విధివిధానాలు అనే అంశంపై అవగాహన సదస్సును నిర్వహించారు. లోక్ సత్తా అధికార ప్రతినిధి బండారు రామ్మోహన్ రావు మాట్లాడుతూ అవినీతి రహిత సహజ స్థాపనకు లోక్ సత్తా రాజీలేని పోరాటాన్ని సాగిస్తోందన్నారు. పార్టీ నియోజకవర్గ ఇంఛార్జి శ్రీనివాసన్ మాట్లాడుతూ... పార్టీలకు అతీతంగా నియోజకవర్గంలోని అన్ని ప్రాంతాల అభివృద్ధికి కట్టుబడి ఉన్నాయని చెప్పటానికి ప్రస్తుతం జరుగుతున్న పనులేని గుర్తు చేశారు సామ కొండల్ రెడ్డి సదస్సుకు అధ్యక్షత వహించారు. డివిజన్ అధ్యక్షులు వంశీప్రసాద్, కొమ్ము సత్యయ్య, బాదినేని ప్రసాద్, ఓంశంకర్, బైరెడ్డి, షేక్ జిలానీ, వెంకట్ రావు, యూసుస్ పాల్గొన్నారు.

అనంతపురం జిల్లా బహిరంగ సభలో డా॥ జేపీ

అనంతపురం జిల్లాలో రైతు సదస్సు

అనంతపురం జిల్లాలో చేనేత కార్మికులతో డా॥ జేపీ

అనంతపురం జిల్లాలో పంటలను పరిశీలిస్తున్న డా॥ జేపీ

హైదరాబాద్‌లో చెరుకు రైతులతో రాండ్‌టేబుల్

కాకినాడలో ద్వైత్య మహిళలతో మాట్లాడుతున్న డి.వి.యస్.వర్మ

హైదరాబాద్‌లో శ్రీనిధి కాలేజీ లో డా॥ జేపీ

విజయనగరంలో
ఆస్తిపన్ను పెంపుకు వ్యతిరేకంగా 30 గం: నిరాహార దీక్ష

అనంతపురం బహిరంగ సభలో డా॥జేపీ

To,

Book-Post
PRINTED MATTER

If not delivered please return to:

Lok Satta Times

H.No. 5-10-180/A&A1,
Band Lanes, Hill Fort Road,
Hyderabad- 500 004.